

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

SPECIALISTIČNO DELO

**POSEBNOSTI DAVČNIH POROČIL SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA
POSAMEZNIKA IN KOMUNICIRANJE Z DAVČNO UPRAVO**

Ljubljana, maj 2007

MOJCA JUVAN

IZJAVA

Študentka MOJCA JUVAN izjavljam, da sem avtorica tega specialističnega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof.dr. MAJDE KOKOTEC-NOVAK in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo specialističnega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA, NAMEN IN CILJI DELA	1
1.2 METODE PREUČEVANJA IN ZASNOVA DELA	3
2. ZNAČILNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	4
2.1 OPREDELITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	4
2.2 PRAVNE PODLAGE ZA RAČUNOVODENJE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	6
2.3 PRAVNE PODLAGE ZA OBDAVČITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	7
2.4 SKLEPNE UGOTOVITVE	8
3. POVEZANOST MED RAČUNOVODSKIMI IN DAVČNIMI POROČILI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	9
4. ZNAČILNOSTI RAČUNOVODSKIH POROČIL SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	11
4.1 ZNAČILNOSTI SRS 39	11
4.2 POSLOVNE KNJIGE	13
4.3 BILANCA STANJA	15
4.4 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	17
4.5 LETNO POROČILO	19
4.6 SKLEPNE UGOTOVITVE	19
5. ZNAČILNOSTI OBRAČUNSKIH DAVČNIH POROČIL V POVEZAVI Z OBDAVČITVIJO DOHODKA IZ DEJAVNOSTI	20
5.1 ZNAČILNOSTI OBRAČUNSKEGA DAVČNEGA POROČILA	20
5.2 OPREDELJEVANJE DAVČNIH PRIHODKOV	22
5.3 OPREDELJEVANJE DAVČNIH ODHODKOV	24
5.4 DAVČNE OLAJŠAVE	26
5.5 IZRAČUN DAVČNE OBVEZNOSTI	27
5.6 SKLEPNE UGOTOVITVE	29
6. DAVČNA POROČILA V POVEZAVI Z OBDAVČITVIJO DOHODKA IZ DEJAVNOSTI NA PRIMERU SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA IZ PRAKSE	29
6.1 ZASNOVA OBRAČUNSKEGA DAVČNEGA POROČILA	29
6.2 POSEBNOSTI OPREDELJEVANJA DAVČNIH PRIHODKOV V DEJAVNOSTI.....	30
6.3 POSEBNOSTI OPREDELJEVANJA DAVČNIH ODHODKOV V DEJAVNOSTI.....	31
6.4 MOŽNOSTI UVELJAVLJANJA DAVČNIH OLAJŠAV	31
6.5 IZRAČUN DAVČNE OBVEZNOSTI	32
6.6 SKLEPNE UGOTOVITVE: PROBLEMI PRI SNOVANJU DAVČNIH POROČIL V PRAKSI IN PREDLOGI ZA REŠITEV.....	36

7. DAVČNA POROČILA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA V POVEZAVI Z DAVKOM NA DODANO VREDNOST	37
7.1 ZNAČILNOSTI DAVČNEGA POROČANJA O DAVKU NA DODANO VREDNOST	37
7.2 VPLIV IZBIRE NAČINA OBDAVČITVE Z DAVKOM NA DODANO VREDNOST NA DAVČNO OBREMENITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA IN NA ZASNOVO DAVČNIH POROČIL	40
7.3 SKLEPNE UGOTOVITVE	48
8. ZNAČILNOSTI KOMUNICIRANJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA Z DAVČNO UPRAVO.....	49
8.1 POSREDOVANJE DAVČNIH POROČIL DAVČNI UPRAVI	49
8.2 NADZOR DAVČNIH POROČIL	51
8.3 MOŽNOSTI KOMUNICIRANJA DAVČNIH KONTROLORJEV IN SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	57
8.4 VPLIV ELEKTRONSKE IZMENJAVE PODATKOV NA KOMUNICIRANJE MED DAVČNO UPRAVO IN SAMOSTOJNIM PODJETNIKOM POSAMEZNIKOM	60
8.5 SKLEPNE UGOTOVITVE: PROBLEMI PRI KOMUNICIRANJU MED DAVČNO UPRAVO IN SAMOSTOJNIM PODJETNIKOM POSAMEZNIKOM TER PREDLOGI ZA REŠITEV	62
9. ZAKLJUČEK	63
10. LITERATURA IN VIRI	66

KAZALO TABEL

Tabela 1: Progresivna lestvica za dohodnino v SIT za leto 2006 in v letu 2007 v EUR.	22
Tabela 2: Podatki iz bilance stanja na dan 31.12.2005 in 31.12.2006 v SIT	33
Tabela 3: Podatki iz izkaza poslovnega izida za leto 2005 in 2006 v SIT	34
Tabela 4: Vstopni DDV v letu 2006 po mesecih za podjetje iz primera v SIT	45
Tabela 5: Prikaz odbitka vstopnega DDV od izstopnega DDV in plačilo DDV (zaračunani realizacija) po mesecih za leto 2006 v SIT	46
Tabela 6: Prikaz odbitka vstopnega DDV od izstopnega DDV in plačilo DDV (plačana realizacija) po mesecih za leto 2006 v SIT	47
Tabela 7: Vrste vedenja strank in rešitve za uslužbence davčne uprave	59

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Struktura kupcev glede na plačila v danem podjetju v letu 2006 v odstotkih	46
Graf 2: Primerjava plačanega davka med plačano in zaračunano realizacijo v SIT po mesecih v letu 2006 za podjetje	48
Graf 3: Oblike poslovnega komuniciranja	57

1. UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA, NAMEN IN CILJI DELA

Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja računovodskih izkazov podjetnika, katerega podjetje ustreza merilom za majhne družbe, ureja poseben Slovenski računovodski standard-SRS (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006). Podjetnik lahko začne opravljati dejavnost, ko se pri Agenciji za javnopravne evidence vpiše v Poslovni register Slovenije. Ob priglasitvi v vpisnik podjetnikov, morajo fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, davčnemu organu predložiti tudi prijavo za vpis v davčni register (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006). Računovodstvo malih samostojnih podjetnikov posameznikov ureja SRS številka 39, ki obdeluje letno poročilo podjetnika za zunanje poslovno poročanje, razčlenjevanje postavk v bilanci stanja za zunanje poslovno poročanje, razčlenjevanje postavk v izkazu poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje, sprejemanje računovodskih usmeritev, vodenje poslovnih knjig, knjigovodske listine, amortiziranje, začetno računovodsko merjenje zalog, prevrednotenje sredstev in obveznosti do virov ter dostop do poslovnih knjig in poročil (Slovenski računovodski standardi, 2006). Samostojni podjetniki posamezniki so zavezani za plačevanje dohodnine iz doseganja dohodkov iz dejavnosti (Zakon o dohodnini-2, 2006). Glede na določila Zakona o davčnem postopku-2, davčni zavezanec, ki plačuje dohodnino, ugotavlja davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov in sam izračunava akontacijo dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, v davčnem obračunu. Davčni obračun, ki ga predpiše minister, pristojen za finance, vsebuje tudi podatke o poslovanju, ki jih davčni zavezanec vodi v skladu z Zakonom o davčnem postopku, drugimi predpisi in računovodskimi standardi ter podatke iz poročil, ki jih davčni zavezanec sestavlja v skladu s posebnimi predpisi in računovodskimi standardi.

Iz omenjenega prikaza je razvidno, da je davčno poročanje podjetnika posameznika v Sloveniji v tesni povezavi s poslovnim poročanjem, ki je rezultat računovodenja.

V svetu so poznane naslednje povezave med poslovnim poročanjem ali poslovnimi bilancami in davčnim poročanjem ali davčnimi bilancami: davčno bilanco sestavimo popolnoma neodvisno od poslovne bilance, poslovna bilanca je hkrati davčna bilanca in poslovna bilanca v svoji osnovi predstavlja podlago za davčno bilanco, vendar davčni predpisi določajo, kako je potrebno poslovno bilanco preurediti v davčno bilanco (Knobbe-Keuk, 1993, str. 10). V različnih državah obstojajo različni vplivi in povezave med poslovno in davčno bilanco. Avtor Spengel ugotavlja, da so v Evropi le naslednje države, kjer ni tesne povezave med poslovno in davčno bilanco - Danska, Velika Britanija, Irska in Nizozemska (Spengel, 2003, str. 269).

Zaradi vse večjega uveljavljanja Mednarodnih standardov računovodskega poročanja v računovodske izkaze gospodarskih subjektov se odpirajo številni problemi pri opredeljevanju davčne osnove, zlasti ko gre za tesno povezanost med poslovno in

davčno bilanco, zato so v okviru Evropske unije številne študije glede problematike opredeljevanja davčne osnove, kjer je med drugim poudarjena posebnost obdavčitve malih podjetij (Oestreicher, 2004, str. 2).

Za Slovenijo vsekakor lahko ugotovimo, da je glede na sedanjo zakonodajo pri izdelavi davčnih poročil samostojnega podjetnika posameznika potrebno natančno poznavanje davčne zakonodaje v povezavi s poznavanjem računovodskega obravnavanja posameznih področij. Z vidika obdavčitve samostojnega podjetnika posameznika je najpomembnejša obdavčitev dohodka iz dejavnosti v okviru dohodnine. Izdelava davčnega poročila v zvezi z obdavčitvijo dohodkov iz dejavnosti je zahtevno strokovno opravilo, ki zahteva strokovna znanja za področje računovodstva, da lahko pripravimo bilanco stanja in izkaz poslovnega izida za samostojnega podjetnika posameznika, nato pa ob upoštevanju določil davčne zakonodaje, zlasti Zakona o dohodnini, izdelamo davčno poročilo za obdavčitev dohodkov iz dejavnosti. Pri tem je potrebno upoštevati davčna določila glede opredeljevanja prihodkov, odhodkov, davčnih olajšav in izračuna davka. Pri izdelavi takšnih poročil samostojni podjetniki posamezniki pogosto potrebujejo strokovno pomoč, ki jim jo nudijo računovodski servisi ali samostojni davčni svetovalci. Ker je značilno, da so spremembe Zakona o dohodnini zelo pogoste, kar pa ni primer samo v naši državi, ampak tudi v drugih državah, saj je dohodnina eden najpomembnejših davkov, ki polni proračun posamezne države (Wacker, 2005, str. 89), je sestava davčnih poročil na tem področju še toliko bolj zapletena.

Na delovanje samostojnih podjetnikov posameznikov pomembno vpliva tudi davek na dodano vrednost. V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost-1 so posebne zahteve glede knjigovodstva davčnega zavezanca in glede sestavljanja obračuna davka na dodano vrednost. Za samostojnega podjetnika posameznika je pomembno, da pozna vse možnosti obračunavanja davka na dodano vrednost, da bi lahko dosegel optimalno obremenitev s tem davkom. Zlasti so zanimive možnosti glede izbire med plačano in zaračunano realizacijo-prodajo. Za odločanje na tem področju so potrebne ustrezne informacije v okviru davčnega poročanja.

Obračunavanje in plačevanje davkov v skladu z Zakonom o davčnem postopku nadzoruje Davčna uprava Republike Slovenije, zato so med samostojnim podjetnikom posameznikom in Davčno upravo potrebne ustrezne komunikacije ob predložitvi davčnih poročil kot tudi v procesu nadziranja. Na način komuniciranja med samostojnim podjetnikom posameznikom in Davčno upravo pa ima vpliv elektronska izmenjava podatkov.

Davčna poročila samostojnega podjetnika posameznika v Sloveniji imajo posebnosti glede na davčna poročila gospodarskih družb, posebnosti pa se pojavljajo tudi pri komuniciranju z davčno upravo, saj se v ta proces komuniciranja pogosto vključijo računovodski servisi.

V praksi se pri izdelavi davčnih poročil za samostojnega podjetnika posameznika pojavljajo številni problemi, prav tako so problemi tudi pri komuniciranju z davčno upravo. Vse te probleme je potrebno ustrezno strokovno opredeliti ter predlagati rešitve zanje.

Namen specialističnega dela je prikazati značilnosti delovanja samostojnega podjetnika posameznika v Sloveniji, značilnosti njegovega računovodenja ter najznačilnejše davke - davek od dohodka iz dejavnosti in davek na dodano vrednost. Prikazati želimo tudi značilnosti komuniciranja med samostojnim podjetnikom posameznikom in davčno upravo. Cilj, ki ga želimo doseči v okviru specialističnega dela, je prikazati posebnosti izdelave obračunskih davčnih poročil za samostojnega podjetnika posameznika zlasti z vidika obdavčitve dohodkov iz dejavnosti. Pri tem smo uporabili tudi primere iz prakse. V okviru davka na dodano vrednost je cilj, da opozorimo na različne možnosti, ki jih ima samostojni podjetnik posameznik pri obračunu davka na dodano vrednost, kar pa vpliva na davčna poročila na tem področju. Kot cilj pa smo si zastavili tudi prikaz komuniciranja med davčno upravo in samostojnim podjetnikom posameznikom, s poudarkom na elektronski izmenjavi podatkov.

Želja je, da bodo rezultati našega proučevanja podlaga za izdelavo davčnih poročil pri samostojnih podjetnikih posameznikih v praksi in za boljše komuniciranje z davčno upravo.

Temeljna hipoteza specialističnega dela je, da so davčna poročila podjetnika posameznika v Sloveniji drugačna kot davčna poročila gospodarskih družb in drugih gospodarskih subjektov zaradi posebnosti pravnih podlag z vidika računovodenja in z vidika obdavčitve, kar pa vpliva tudi na načine komuniciranja med davčno upravo in samostojnim podjetnikom posameznikom.

1.2 METODE PROUČEVANJA IN ZASNOVA DELA

Glede na izbrano tematsko področje, namen in cilj specialističnega dela, smo uporabili naslednje metode:

- raziskovanje teoretičnih in zakonskih podlag za davčna poročila samostojnega podjetnika posameznika in komuniciranje med podjetnikom posameznikom in davčno upravo,
- prikaz posebnosti povezav med računovodskimi in davčnimi poročili z vidika obdavčitve dohodka iz dejavnosti ter posebnosti davčnih poročil z vidika davka na dodano vrednost pri podjetniku posamezniku,
- prikaz značilnosti davčnih poročil pri samostojnem podjetniku posamezniku na primeru iz prakse in opredelitev problemov ter predlogov za rešitev,
- prikaz posebnosti komuniciranja med samostojnim podjetnikom posameznikom in davčno upravo,
- primerjava prednosti in slabosti komuniciranja med samostojnim podjetnikom posameznikom in davčno upravo v razmerah elektronske izmenjave podatkov.

V prvem delu naloge smo opredelili podjetnika posameznika kot gospodarski subjekt, pravne podlage za njegovo računovodenje in pravne podlage za najpomembnejše

davke, ki so povezani s poslovanjem samostojnega podjetnika posameznika v Sloveniji.

V drugem delu naloge smo opredelili značilnosti povezav med računovodskimi poročili in davčnimi poročili na sploh, nato pa značilnosti povezav med računovodskimi in davčnimi poročili pri samostojnem podjetniku posamezniku v Sloveniji.

V tretjem delu naloge so podane značilnosti računovodenja samostojnega podjetnika posameznika tako z vidika poslovnih knjig, bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kakor tudi izdelave letnega poročila.

V četrtem delu naloge so prikazane značilnosti najpomembnejšega davčnega poročila samostojnega podjetnika posameznika, ki je povezano z obdavčitvijo dohodka od dejavnosti. Obravnavali smo vse značilnosti tega obračunskega poročila tako z vidika prihodkov, odhodkov, davčnih olajšav in obračuna davka.

V petem poglavju smo prikazali značilnosti davčnega poročila samostojnega podjetnika posameznika v povezavi z dohodkom iz dejavnosti na praktičnem primeru, opozorili na probleme, ki se pri tem pojavljajo in predlagali rešitve.

V šestem poglavju smo opozorili na najpomembnejše značilnosti davčnega poročanja v zvezi z davkom na dodano vrednost, pri čemer smo posebej izpostavili možnosti, ki si jih lahko samostojni podjetnik posameznik izbira v skladu z najnovejšo zakonodajo (ureditev po plačani ali ureditev po zaračunani realizaciji-prodaji).

V sedmem poglavju je prikazana značilnost komuniciranja med samostojnim podjetnikom posameznikom in Davčno upravo, in sicer z vidika posredovanja davčnih poročil davčni upravi kot tudi z vidika nadziranja, ki ga izvaja Davčna uprava v zvezi z obdavčitvijo samostojnega podjetnika posameznika. Pri tem smo opozorili na prednosti in slabosti, če je med samostojnim podjetnikom posameznikom in Davčno upravo elektronska izmenjava podatkov.

V zaključku naloge so strnjena spoznanja, ki smo jih pridobili v procesu izdelave specialističnega dela, opozorili smo na probleme, ki nastajajo na posameznih področjih ter podali predloge za rešitev.

2. ZNAČILNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

2.1 OPREDELITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

Samostojni podjetnik posameznik (krajše podjetnik) je po Zakonu o gospodarskih družbah opredeljen kot fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Kar pomeni, da podjetnik ni družba, je pa oseba, ki opravlja neko gospodarsko dejavnost, s katero ustvarja dobiček (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006).

Samostojni podjetnik posameznik lahko začne opravljati svojo pridobitno dejavnost, ko izpolni 74. člen Zakona o gospodarskih družbah-1, in sicer ko se vpiše v Poslovni register Slovenije pri Agenciji za javnopravne evidence in storitve ali krajše na

AJPES, kjer mora navesti firmo podjetnika in sedež, skrajšano firmo, podatke o podjetniku in njegovem zastopniku, navedbo dejavnosti, ki jih bo opravljal in izjavo podjetnika, da ni neporavnanih dospelih davčnih obveznosti iz njegovih prejšnjih poslovanj kot podjetnika (Hočevar, 2006, str. 43).

Davčnemu organu, na območju katerega ima podjetnik sedež, pa mora predložiti prijavo za vpis v davčni register. Če gre za večjega podjetnika, pa se mora registrirati tudi v Sodnem registru, kar velja za velike in srednje družbe (Šuligoj, 2005, str. 5).

55. člen Zakona o gospodarskih družbah-1 razvršča družbe na štiri vrste, glede na podatke dveh zaporednih poslovnih let na bilančni presečni dan bilance stanja:

a) MIKRO DRUŽBA je družba, ki izpolnjuje dve od treh meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 10,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 eurov,
- vrednost aktive ne presega 2.000.000 eurov.

b) MAJHNA DRUŽBA je družba, ki ni mikro družba in izpolnjuje dve od naslednjih meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 50,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 7.300.000 eurov,
- vrednost aktive ne presega 3.650.000 eurov.

c) SREDNJA DRUŽBA je družba, ki ni ne mikro in ne makro družba po prej navedenih merilih in izpolnjuje dve od naslednjih meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 250,
- čisti prihodki od prodaje v zadnjem poslovnem letu ne presegajo 29.200.000 eurov,
- vrednost aktive ne presega 14.600.000 eurov.

č) VELIKA DRUŽBA; je družba, ki ni mikro ali majhna ali srednje velika družba. To so banke, zavarovalnice, borze vrednostnih papirjev in vse družbe, ki morajo po 56. členu zakona o gospodarskih družbah pripravljati konsolidirano letno poročilo.

672. člen Zakona o gospodarskih družbah-1 piše o odgovornosti za obveznosti, kjer navaja, da podjetnik odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem, kar pomeni s premoženjem, ki je v zvezi z njegovo dejavnostjo kot tudi z drugim osebnim premoženjem (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006).

Vsako podjetje, ne glede na velikost, pa mora imeti tudi firmo ali naziv podjetja, ki se potrebuje pri ustanovitvi in pri poslovanju. Firma podjetnika je opredeljena v 72. členu Zakona o gospodarskih družbah-1 in vsebuje poleg označbe dejavnosti in morebitne dodatne sestavine tudi ime in priimek podjetnika ter skrajšano označbo, da gre za

samostojnega podjetnika. V primeru, da podjetnik uporablja skrajšano firmo, vsebuje ime in priimek ter označbo s.p. (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006).

2.2 PRAVNE PODLAGE ZA RAČUNOVODENJE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

Temeljni pravni vir za gospodarski pravni sistem je na prvem mest Ustava Republike Slovenije. Samo delovanje gospodarskih subjektov, ki na trgu opravljajo pridobitno dejavnost, pa ureja Zakon o gospodarskih družbah-1.

Če je podjetnik hkrati tudi obrtnik, potem mora uporabljati tudi določila Obrtnega zakona (Uradni list RS št. 40/04).

Obrtni zakona določa kaj je obrtna dejavnost, pogoje za opravljanje obrtne dejavnosti, obrti podobne dejavnosti, dejavnost domače in umetnostne obrti, organiziranje obrtnega zborničnega sistema in osnove izobraževanja kadrov za potrebe opravljanja dejavnosti po tem zakonu.

V 5.členu Obrtnega zakona je obrtna dejavnost opredeljena z naslednjimi značilnostmi (Obrtni zakon, 2004):

- da gre za proizvodno ali storitveno dejavnost na podlagi individualnih naročil, da se opravlja proizvodnja le v majhnih serijah ter da serijska proizvodnja ne obsega pretežnega dela dejavnosti,
- da se uporabljajo stroji, orodja in tehnične naprave, ki so primerne za opravljanje dejavnosti po predhodni alineji in da nimajo značilnosti tekočih trakov ali avtomatiziranega delovnega procesa,
- da se opravlja trajno.

Pravno podlago za računovodenje samostojnega podjetnika posameznika najdemo v 73. členu Zakonu o gospodarskih družbah-1, ki navaja določbe o vodenje poslovnih knjig podjetnika in sestavljanja računovodskih izkazov.

Način vodenja poslovnih knjig je odvisen od velikosti samega podjetnika. Določbe Zakona o gospodarskih družbah-1 veljajo za podjetnika, čigar podjetje ustreza merilom za srednje oziroma velike družbe, in morajo uporabljati Mednarodne računovodske standarde. Za majhne družbe ustrezajo Slovenski računovodski standardi (krajše SRS), ki jih sprejme Slovenski inštitut za revizijo v soglasju z ministroma, pristojnima za gospodarstvo in finance in so bili spremenjeni z letom 2006, ker so se uskladili z Mednarodnimi računovodskimi standardi (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Računovodstvo malih samostojnih podjetnikov posameznikov ureja SRS številka 39, ki obdeluje letno poročilo podjetnika za zunanje poslovno poročanje, razčlenjevanje postavk v bilanci stanja za zunanje poslovno poročanje, razčlenjevanje postavk v izkazu poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje, sprejemanje računovodskih usmeritev, vodenje poslovnih knjig, knjigovodske listine, amortiziranje, začetno

računovodsko merjenje zalog, prevrednotenje sredstev in obveznosti do virov ter dostop do poslovnih knjig in poročil (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Ne glede na tretji odstavek 54. člena Zakona o gospodarskih družbah-1 pa 73. člen določa, da podjetnik lahko vodi poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva v skladu z računovodskim standardom številka 39, če ni prekoračil dveh od naslednjih kriterijev:

- da povprečno število zaposlenih ne presega 3,
- da so letni prihodki nižji od 42.000 eurov,
- da povprečna vrednost aktive v obračunskem letu ne presega 25.000 eurov.

Med drugimi Zakon o gospodarskih družbah določa tudi urejanje in oddajo letnih poročil. Podjetnik mora letno poročilo o svojem delovanju oddati tako AJPES-u kot tudi Davčni upravi Republike Slovenije.

Zelo pomemben element računovodenja vseh podjetnikov je tudi kontni načrt, izdan s strani Slovenskega inštituta za revizijo, ki je urejen posebej za velike družbe in posebej za male samostojne podjetnike posameznike (Kontni načrt za male samostojne podjetnike posameznike, 2006).

Nadzor nad opravljanjem dejavnosti izvajajo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah-1 (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006):

- AJPES, ki nadzoruje oddajo letnih poročil, ki jih le-ta potrebuje za statistične namene,
- Davčna uprava RS ima naloge za kontrolo podatkov, ki so zapisani v poročilih podjetnika,
- Ministrstvo za gospodarstvo kontrolira postopke ustanovitve podjetja, samo opravljanje dejavnosti in postopke ob prenehanju poslovanja.

2.3 PRAVNE PODLAGE ZA OBDAVČITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

Vsaka država mora nekje pridobiti sredstva za obstoj. V največji meri države dobivajo potrebna sredstva iz naslova davkov. Davek po Zakonu o davčnem postopku (ZdavP-2) je denarni prihodek državnega proračuna, proračuna Evropske skupnosti ali proračuna samoupravne lokalne skupnosti, ki ne predstavlja plačila za opravljeno storitev ali dobavljeno blago in se plača izključno na podlagi zakonov o obdavčevanju oziroma predpisov samoupravnih lokalnih skupnosti, izdanih na podlagi zakonov o obdavčevanju. Zavezanci za te davke so davčni zavezanci, plačniki davka, osebe, ki so v postopku davčne izvršbe dolžne plačati te davke ter pravni nasledniki davčnega zavezanca ali plačnika davka (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Najpomembnejši davek samostojnega podjetnika je davek od dohodka iz dejavnosti, ki spada v sklop dohodnine in se zato predpostavlja, da samostojni podjetnik pozna Zakon o dohodnini -2.

Drugi zelo pomembni davek je tudi davek na dodano vrednost, ki ga ravno tako obračunava in plačuje obravnavani samostojni podjetnik zato sta tudi Zakon o davku na dodano vrednost-1 (Uradni list RS, št. 117/06) ter Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06) dve izmed pravnih podlag podjetnika.

Poleg teh dveh davkov se državi plačujejo tudi (Zakon o davčnem postopku-2, 2006):

- uvozne in izvozne dajatve, predpisane s strani Evropske skupnosti,
- prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevki za zaposlovanje in prispevki za starševsko varstvo – vsi ti prispevki so določeni s posameznimi zakoni in jih podjetniki plačujejo davčni upravi,
- obresti in stroški postopka pobiranja davkov, ter denarne kazni in globe – na podlagi zakonov, ki določajo kazni in globe,
- članski prispevki zbornicam so se plačevali preko Davčne uprave RS do 31.12.2006, z letom 2007 pa se članski prispevki plačujejo neposredno zbornici.

Iz zgoraj navedenih dajatev lahko razberemo, da sta pravni podlagi za obdavčevanje med drugim tudi Zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96 s spremembami) in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06).

Samostojni podjetniki morajo na podlagi Zakona o davčnem postopku-2 voditi tudi evidence za davčne potrebe, iz katerih so razvidni obračuni in zneski plačil davkov oziroma prispevkov, ki jih posamezni podjetnik plača davčni upravi in s tem državi (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Organi, ki odmerjajo in obračunavajo, nadzorujejo ter izterjujejo davke in druge dajatve pa so: Ministrstvo za finance, Davčna uprava RS, Carinska uprava RS, ter drugi državni organi, kadar v davčnih in drugih stvareh odločajo o davkih (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

2.4 SKLEPNE UGOTOVITVE

Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki opravlja na trgu samostojno pridobitno dejavnost in se z razliko od gospodarskih družb registrira oziroma se prijavi le pri Agenciji za javnopravne evidence in storitve ter na Davčni upravi. Večja podjetja pa se morajo vpisati tudi v Sodni register.

Podjetnik mora uporabljati pri svojem računovodenju različne pravne predpise kot so Zakon o gospodarskih družbah, Obrtni zakon (Uradni list RS št.40/04) in Slovenske računovodske standarde. Kot samostojni podjetnik uporablja Zakon o gospodarskih

družbah predvsem za urejanje dejavnosti, saj le-ta predpisuje za računovodenje pomembne predpise za srednje in velike družbe. Obrtni zakon velja za ozko specializirane podjetnike, imenovane obrtnike, ki se lahko ukvarjajo le z zakonom določenimi dejavnostmi. Kot zadnji in najbolj pomemben predpis o računovodstvu družb in podjetnika posameznika so Slovenski računovodski standardi. Za samostojnega podjetnika posameznika je ključen standard številka 39, v katerem so opredeljena vsa ključna določila o računovodenju. Poleg standarda je osnoven tudi sam kontni načrt za samostojne podjetnike, ki se razlikuje od kontnega načrta za družbe po posameznik kontih.

Izvajanje dejavnosti in računovodenja podjetnika posameznika kontrolira po zgoraj navedenih predpisih Ministrstvo za gospodarstvo, Davčna uprava RS in Agencija za javnopravne evidence in storitve.

Za samo obdavčitev samostojnega podjetnika so ključni Zakon o davčnem postopku, ki ureja splošne zadeve o davkih. Zakon o dohodnini ureja letni davek, po katerem so zavezani le samostojni podjetniki, ker so obdavčeni z davkom od dohodka iz dejavnosti, ki je del dohodnine. Če je podjetnik dovolj velik in je identificiran za davek na dodano vrednost, je zanj pomemben tudi Zakon o davku na dodano vrednost. Ker se državi plačujejo tudi razni prispevki, sta pomembna tudi Zakon o prispevkih za socialno varnost in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Kontrolo nadzora izvajanja teh zakonov pa nadzoruje predvsem Ministrstvo za finance, Davčna uprava RS in Carinska uprava RS.

3. POVEZANOST MED RAČUNOVODSKIMI IN DAVČNIMI POROČILI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

Poročilo opredelimo kot pisno ali ustno obliko seznanitve koga s kakim dogajanjem ali stanjem, brez osebnih pojasnil, pripomb (Turk, 2002, str. 480).

Če govorimo o računovodskem poročilu, le-to urejamo v skladu s pravnimi podlagami za računovodska poročanja, kamor spadajo podjetniško-poslovne zakonodaje. Z razliko od teh, se davčna poročila obravnavajo na podlagi davčne zakonodaje in se tako nanašajo na obdavčitev dohodka. Tako računovodska kot tudi davčna poročila delimo na redna in izredna. Slednja se delajo v različnih primerih, kot so sanacije, likvidacije, spremembe pravne oblike in podobno (Kokotec-Novak, 2005a, str.3).

Pomembno je poznati medsebojne vplive, ki jih zasledimo pri obeh vrstah poročil, hkrati pa omenimo še države, ki te povezave med računovodskimi in davčnimi poročili poznajo (Knobbe-Keuk, 1993, str. 10):

- davčna poročila sestavimo popolnoma neodvisno od poslovnih poročil; takšno ureditev imajo na Danskem, Nizozemskem, Irskem in v Veliki Britaniji;
- poslovna poročila so hkrati davčna poročila; le Nemčija in Avstrija imata tako tesno povezanost med poročiloma;
- poslovna poročila v svoji osnovi predstavljajo podlago za davčna poročila, vendar davčni predpisi določajo, kako je potrebno poslovna poročila preurediti v davčna;

takšna povezanost je v Evropi najbolj razširjena, saj jo imajo poleg Slovenije še druge države kot so Belgija, Francija, Grčija, Španija in soseda Italija.

V Sloveniji imamo odvisno strukturo, kar pomeni, da se poslovna poročila prilagajajo davčnim in obratno. Ker pa gre za minimiziranje plačila davka, vodi ta odvisnost k izkazovanju nizkih dobičkov in tako govorimo o tem, da so davčna pravila pretežno dominantna nad računovodskimi (Kokotec-Novak, 2005a, str. 4-5).

Pomembno je, da omenimo še različne predpise, ki veljajo pri ugotavljanju davčne osnove samostojnega podjetnika. Ko ugotavljamo poslovni del davčne osnove, se sklicujemo na Zakon o gospodarskih družbah in računovodske standarde, predpisa davčnega dela pa sta Zakon o dohodnini in Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. Tukaj je zelo pomemben vrstni red uporabljanja določb (Kodrič, 2006 str. 11), in sicer:

- v primeru, da z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb ni predviden drugačen način ugotavljanja prihodkov in odhodkov, kot je predviden z Zakonom o gospodarskih družbah in računovodskih standardih, se glede tega uporabljajo določila Zakona o gospodarskih družbah in računovodskih standardov;
- v primeru, da je z Zakonom o dohodnini predviden drugačen način ugotavljanja prihodkov, odhodkov in davčne osnove, kot je predviden z Zakonom o gospodarskih družbah in računovodskih standardov, se uporabljajo določila Zakona o dohodnini;
- v primeru, da z Zakonom o dohodnini ni predviden drugačen način, kot je predviden z Zakonom o gospodarskih družbah in standardih, vendar drugačen način ugotavljanja določa Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, se uporablja slednji zakon.

Če pogledamo poslovni del davčne osnove pri samostojnemu podjetniku, je izračunana na podlagi razlike med prihodki in odhodki iz izkaza poslovnega izida, ki jih je zavezanec dosegel pri opravljanju svoje dejavnosti. Davčni del pa zajema tudi obravnavo Zakona o dohodnini, kjer govorimo o davčno priznanih prihodkih, katerim odštejemo davčno priznane odhodke ter zmanjšamo davčno osnovo za uveljavljene davčne olajšave oziroma povečamo davčno osnovo na račun poročila davčnih olajšav (Kodrič, 2006, str. 9-12).

V Sloveniji je tako za izdelavo davčnih poročil potrebno natančno poznavanje nenehno spreminjajoče davčne zakonodaje in s tem opredeljevanja davčnih prihodkov, davčnih odhodkov, davčnih olajšav in izračuna samega davka v povezavi s poznavanjem računovodskih predpisov. Pri izdelavi takšnih poročil si je smiselno poiskati strokovno pomoč, ki jo nudijo računovodski servisi in samostojni davčni svetovalci. Takšna praksa pa ni le v Sloveniji, v tujina se srečujejo s podobnimi ali celo še bolj zahtevnimi izračuni davčnih obveznosti, zlasti pri dohodnini, ki je eden najpomembnejših davkov, ki polni proračun posamezne države.

Lahko ugotovimo, da znesek prihodkov, ugotovljen v skladu z računovodskimi standardi ni enak znesku prihodkov, ki ga zavezanec izkaže v svojem davčnem obračunu. Razlika tako nastane zaradi posebnih pravil Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb. Na podlagi tega se prihodki iz izkaza poslovnega izida v določeni točki popravijo v davčno priznane prihodke. Enako velja tudi za odhodke iz izkaza poslovnega izida, da se v določeni točki popravijo v davčno priznane odhodke. To popraviljanje prihodkov in odhodkov velja samo za izkazovanje prihodkov v davčnem obračunu, ne pa tudi za pripoznavanje in merjenje prihodkov v poslovnih knjigah samostojnega podjetnika (Kodrič, 2006, str. 9-12).

Tukaj pa lahko omenimo še eno prilagoditev v zvezi z davčnim letom. Vse pravne osebe lahko davčno leto prilagodijo poslovnemu letu, medtem ko mora samostojni podjetnik mora davčno leto imeti vedno enako koledarskemu.

4. ZNAČILNOSTI RAČUNOVODSKIH POROČIL SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

4.1 ZNAČILNOSTI SRS 39

Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS) so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, ki jih oblikuje Slovenski inštitut za revizijo.

Slovenski računovodski standard dopolnjuje Zakon o gospodarskih družbah. Gre za pravila stroke, ki podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo načine uporabe zakonsko določenih temeljnih pravil in zahtev računovodenja. Iz tega lahko mirno povemo, da se SRS nanašajo predvsem na gospodarske družbe. Lahko pa jih uporabljajo tudi drugi, če je to zakonsko določeno (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Slovenske računovodske standarde delimo na splošne, ki obsegajo prvih 30 standardov in posebne. Prvih 30 obravnavajo metodiko vsebinskega izkazovanja gospodarskih kategorij ter metodiko delovanja na posameznih področjih računovodenja, kot so predračunavanje, knjigovodenje, nadziranje, proučevanje in informiranje. Posebni standardi pa zajemajo posebnosti računovodenja v posameznih vrstah organizacij in posebnosti računovodenja v primerih, ko niso upoštevani splošni standardi SRS. (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Samostojni podjetnik posameznik mora pri svojem računovodenju upoštevati SRS, in sicer standard števila 39. Ta standard določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja računovodskih izkazov za samostojne podjetnike posameznike in se sestoji iz petih poglavij in prilog. V prilogi so zajete posebnosti podjetnika, ki vodijo poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva. Na začetku je najprej uvod. V njem so opredeljene glavne značilnosti samega standarda številka 39. Zelo pomembno je razumevanje tega standarda, saj prevzema pravila računovodenja in obravnavanja poslovnih dogodkov, ki se pri podjetniku posamezniku pojavljajo pogosto. Pri računovodskem obravnavanju ostalih poslovnih dogodkov se uporabljajo

pravila iz splošnega dela SRS. V nadaljevanju pa so ključne sestavine samega standarda. Tukaj so dodobra napisane vse posebnosti samostojnega podjetnika posameznika, od letnih poročil, do vodenja poslovnih knjig in knjigovodskih listin do vrednotenja sredstev in zalog. V nadaljevanju so na kratko opisane postavke standarda številka 39 (Slovenski računovodski standard, 2006);

- letna poročila za zunanje poročanje;

samostojni podjetnik ima dva temeljna računovodska izkaza. To sta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.

- razčlenitev postavk v letnih poročilih za zunanje poročanje;

postavke v bilanci stanja so grobo razdeljene na dva dela, in sicer sredstva in obveznosti do virov sredstev, izkaz poslovnega izida pa v grobem tvorijo prihodki in odhodki, ter kot rezultat podjetnikov dohodek ali negativni poslovni izid. Oba izkaza pa imata v svoji obliki dva stolpca, prvi je namenjen vpisovanju podatkov v obravnavanem obračunskem letu, drugi znesek vpisu podatkov iz prejšnjega leta.

- vodenje poslovnih knjig;

samostojni podjetnik posameznik vodi dve temeljni poslovni knjigi in pomožne knjige.

- knjigovodske listine;

tukaj se dobi odgovor na dve vprašanji: kaj so knjigovodske listine in kako se sestavljajo.

- amortiziranje;

amortizirajo se opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva s končno dobo koristnosti; pomembno je vedeti kako se izračuna amortizacijska osnova in kakšna je amortizacijska stopnja določenega sredstva. Pomembno je začetno obdobje amortiziranja opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev, ki zahteva, da se amortizacijsko obdobje začne prvi dan v naslednjem mesecu po tistem, ko je amortizirljivo sredstvo razpoložljivo za uporabo (do nedavnega je bil začetek takrat, ko se začne uporabljati za opravljanje dejavnosti) (Zupančič, 2006, str. 47-52).

- merjenje zalog;

gre za zaloge materiala, blaga, proizvodov, nedokončane proizvodnje, trgovskega blaga, pri tem pa ni več dovoljena uporaba metode vrednotenja zalog po LIFO.

- prevrednotovanje;

gre za obvezno oslabitev sredstev ali dopustno okrepitev sredstev (zaloge se zaradi okrepitve ne prevrednotujejo). Več o tem je v splošnih SRS-jih.

- popis sredstev in obveznosti do virov sredstev;

na koncu leta je le-ta obvezen za uskladitev z dejanskim stanjem.

- dostop do poslovnih knjig;

poslovne knjige ima lahko samostojni podjetnik pri sebi ali pa pri drugi pravni ali fizični osebi, ki njemu vodi poslovne knjige. Vendar je nujno potrebno, da se poslovne knjige dostavi davčnemu uradu, če jih le-ta zahteva.

Zelo pomembna so predpisana pravila in postopki, ki jih je treba upoštevati na dan prehoda na nove SRS. Predvsem je treba ločiti opredmetena osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe od naložbenih nepremičnin. Opredmetena osnovna sredstva so sredstva v lasti ali finančnem najemu, ki se uporabljajo pri opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali pisarniške namene, ter se bodo po pričakovanjih uporabljala v več kot enem obračunskem letu (Zupančič, 2006, str. 50).

Na koncu vsakega standarda, kot tudi tega, standarda 39, so opredeljeni ključni pojmi, ki se uporabljajo v posameznem standardu, razna pojasnila, ki so potrebna pri vsakem standardu in na koncu še sprejetje standarda ter kdaj le-ta stopi v veljavo.

4.2 POSLOVNE KNJIGE

Poslovne knjige so razvidi, ki zagotavljajo podatke za oblikovanje informacij o stanju in gibanju sredstev in obveznosti do virov sredstev, stroških, odhodkih in prihodkih ter poslovnem izidu.

Pravno podlago za vodenje poslovnih knjig samostojnega podjetnika ureja Zakon o gospodarskih družbah-1, bolj natančno pa o tem piše v Slovenskih računovodskih standardih.

Ob pogledu na poslovne knjige samostojnega podjetnika vidimo, da se le-te razlikujejo in sicer so odvisne od sistema vodenja poslovnih knjig. Tukaj govorimo o enostavnem in dvostavnem knjigovodstvu. Pri prvem se sprotno obravnava podatke o spremembah in stanjih le za nekatere ekonomske kategorije (kot so sredstva, obveznosti do virov sredstev, stroški, odhodki in prihodki), medtem ko se pri dvostavnem knjigovodstvu govori takrat, ko se beležijo spremembe in stanja sproti za vse ekonomske kategorije, ki temeljijo na načelu povezanosti (Šuligoj, 2005, str. 9).

Če se najprej obrnemo na enostavno knjigovodstvo in tri poslovne knjige, ki jih mora podjetnik z enostavnim knjigovodstvom uporabljati, ugotovimo naslednje (Slovenski računovodski standardi, 2006):

- knjigo prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev; le-ta s pomočjo ločenih stolpcev po vrstah prihodkov in odhodkov ter popisom sredstev in obveznosti do virov sredstev omogoča sestavo izkaza poslovnega izida,
- knjigo ostalih terjatev in obveznosti, katerih posledica niso prihodki in odhodki (na primer prejeti in dani predujmi, posojila),
- register osnovnih sredstev se vodi v obliki vnaprej vezane knjige ali računalniško, pri tem pa mora vsako opredmeteno osnovno sredstvo pridobiti svojo registrsko številko.

Podjetnik, ki vodi knjige po dvostavnem načinu, uporablja obvezni temeljni knjigi imenovani (Slovenski računovodski standard, 2006):

- glavna knjiga, v katero se vpisujejo konti postavk sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodki in odhodki ter poslovni izid. Oblika je odvisna od tehnik in metod, ki jih uporablja podjetnik pri vnašanju podatkov. Računalniško vodena glavna knjiga pa mora kadarkoli omogočati kontroliranje knjiženja in konec leta obvezen natis pregleda vseh kontov.
- dnevnik, ki je razvid, v katerem se podatki vodijo po časovnem zaporedju.

Pomožne knjige so (Slovenski računovodski standard 39, 2006):

- analitične knjige, ki so v pomoč pri pojasnjevanju temeljnih kontov glavne knjige (na primer konti osnovnih sredstev, materiala, kupcev, dobaviteljev,...),
- druge pomožne knjige, med katere spada poleg blagajniške knjige, knjige prejetih računov tudi obvezen register osnovnih sredstev pa praviloma dopolnjujejo konte glavne knjige.

Vodenje temeljnih poslovnih knjig je obvezno, medtem ko je vodenje pomožnih poslovnih knjig obvezno le, če se verodostojni podatki, ki se ponavadi dobijo na podlagi pomožnih knjig, ne zagotovijo drugače.

Tako kot samostojni podjetnik z enostavnim knjigovodstvom morajo tudi samostojni podjetniki z dvostavnim knjigovodstvom voditi ustrezne evidence v skladu s pravilniki in v skladu s predpisi, ki urejajo njihovo organizacijo oziroma področje (Pravilnik o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, 2006).

Evidence po Pravilniku o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost so:

- evidence izdanih knjigovodskih listin (vodijo jo le zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnov od dohodka doseženega z opravljanjem dejavnosti z upoštevanjem normiranih stroškov),
- evidenca osnovnih sredstev, kamor se vpisujejo vse prejete listine, ki se nanašajo na nabavo osnovnega sredstva in ki vplivajo na povečanje nabavne vrednosti)
- evidenca za potrebe davka na dodano vrednost (vodijo jo le zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnov od dohodka doseženega z opravljanjem dejavnosti z upoštevanjem normiranih stroškov in ki so zavezanci za davek na dodano vrednost),
- evidenca knjigovodskih listin pretokov med podjetjem in gospodinjstvom lastnika (podjetniki so dolžni voditi evidenco knjigovodskih listin pretokov denarnih in nedenarnih transakcij iz podjetja v gospodinjstvo lastnika podjetja in obratno),
- evidenca nabave in porabe pijač in živil (dolžni so jo voditi le podjetniki, ki opravljajo gostinsko in slaščičarsko dejavnost in poslovne knjige ne vodijo po dvostavnem knjigovodstvu).

4.3 BILANCA STANJA

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja in je obvezna priloga davčnega obračuna, kot letnega poročila samostojnega podjetnika posameznika, ki se oddaja davčnemu organu vsako leto (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Bilanca stanja izraža usklajenost med inventurnim dejanskim stanjem in knjigovodskim stanjem. Vrednost sredstev mora biti enaka neodpisani vrednosti. Neodpisana vrednost pa je razlika med nabavno vrednostjo sredstev in popravkom vrednosti, ki izraža amortizacijo.

Bilanco stanja za zunanje poslovno poročanje samostojnega podjetnika sestavljajo poleg osnovnih podatkov davčnega zavezanca še najmanj spodaj našteje postavke (Slovenski računovodski standardi, 2006);

A) SREDSTVA so potrebna pri vsakem podjetju za uresničevanje poslovnih ciljev. Sredstva so v obliki denarja, stvari in pravic. Brez sredstev ne bi bilo poslovnega sistema, saj ne bi bilo niti lastnine nad sredstvi niti dolgovi za sredstva. Sredstva pa nenehno spreminjajo svojo pojavno obliko. Ena se spreminjajo počasneje, druga hitreje in jih zato delimo v dve skupini. Prvo imenujemo dolgoročna sredstva, drugo pa kratkoročna sredstva. Med sredstva uvrščamo tudi kratkoročne aktivne časovne razmejitve in terjatve do podjetnika (Slovenski računovodski standardi, 2006).

Dolgoročna sredstva:

Med dolgoročna sredstva tako sodijo neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve, opredmetena osnovna sredstva, naložbene nepremičnine, dolgoročne finančne naložbe in dolgoročne poslovne terjatve. Le-ta v poslovnem procesu postopoma prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke.

- neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve; vrednosti teh sredstev se v procesu ustvarjanja odpisujejo postopno in prenašajo na proizvodne učinke v dobi, ki je večja od enega leta. Sem sodijo dolgoročno odloženi stroški razvijanja, usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva, naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine in druge pravice ter dolgoročno odloženi stroški po knjigovodski vrednosti.
- opredmetena osnovna sredstva sestavljajo zemljišča, zgradbe, oprema, nasadi, predujmi za opredmetena osnovna sredstva, osnovna čreda, inventar za dobo daljšo od enega leta. To so sredstva, ki so v lasti ali finančnem najemu podjetja in niso namenjena podaji v okviru rednega delovanja.
- naložbene nepremičnine so nepremičnine (zgradbe, zemljišča), posedovane, da bi prinašale najemnino, ali kako drugače povečevale vrednost dolgoročni naložbi.
- dolgoročne finančne naložbe so naložbe v kapital ali posojila, ki naj bi se obdržale več kot leto dni in s katerimi naj se ne bi trgovalo.

- dolgoročne poslovne terjatve so terjatve do kupcev, dani predujmi, dana predplačila in varščine ter druge poslovne terjatve.

Kratkoročna sredstva

Kratkoročna sredstva delimo na sredstva za prodajo, zaloge, kratkoročne finančne naložbe, kratkoročne poslovne terjatve in denarna sredstva. Kratkoročna sredstva spremenijo svojo obliko in prehajajo iz ene oblike v drugo obliko v obdobju krajšem od enega leta.

- zaloge so praviloma sredstva, ki bodo porabljena pri proizvodnji poslovnih učinkov ali prodana v okviru rednega poslovanja. Po Slovenskih računovodskih standardih ločimo zaloge materiala, blaga, zaloge v postopku proizvodnje (nedokončana proizvodnja, polproizvodi, proizvodi).
- kratkoročne finančne naložbe so naložbe v kapital ali v finančne dolgove drugih, ki naj bi se posedovala manj kot leto dni in s tem naj bi se trgovalo
- kratkoročne poslovne terjatve so terjatve, ki zapadejo v plačilo v obdobju enega leta. Zneski predvidoma izhajajo iz faktur ali pogodb.
- denarna sredstva so vsa sredstva, ki so potrebna za tekoče poslovanje. To so gotovina, knjižni denar, denar na poti.

Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

So kratkoročno odloženi stroški oziroma kratkoročno odloženi odhodki in kratkoročno nezaračunani prihodki. Mednje sodijo tudi vrednotnice kot so koleki, znamke.

Terjatve do podjetnika

So razlika med nekapitalskimi obveznostmi do virov sredstev in sredstvi.

B) OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV so razmerja poslovnega sistema do drugih pravnih in fizičnih oseb, kakor tudi do lastnikov poslovnega sistema. S poslovanjem namreč nastajajo razmerja poslovnega sistema do vlagateljev kapitala, do tistih, ki so dali posojila, do dobaviteljev, do zaposlenih in do tistih, ki so udeleženi pri delitvi dobička. Do vseh virov ima podjetje obveznosti. Ene je treba vrniti, za druge pa poskrbeti, da ohranjajo svojo vrednost. Kapitala ni potrebno vrniti, zato so takšni viri lastni viri. Druge vire, ki se vračajo, uvrščamo med tuje vire ali dolgove, po roku zapadlosti pa ločimo kratkoročne in dolgoročne. V bilanci stanja se obveznosti do virov sredstev izkazujejo v različnih postavkah.

Podjetnikov kapital je stanje kapitala na dan bilance stanja, to je razlika med sredstvi in nekapitalskimi obveznostmi do njihovih virov v bilanci stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije so dolgoročne obveznosti, ki se bodo na podlagi obvezujočih preteklih dolgov predvidoma pojavile v obdobju, daljšem od leta dni in katerih velikost je zanesljivo ocenjena.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami se izkazujejo odloženi prihodki, ki bodo v obdobju, daljšem od leta dni pokrili predvidene odhodke.

Dolgoročne obveznosti se delijo na finančne in poslovne. Glede časovnega razlikovanja se ločijo po zapadlosti v plačilo. Dolgoročni zapadejo v plačilo v času, ki je daljši od enega leta. Med finančne obveznosti spadajo dolgoročno dobljena posojila in dolgoročno izdani vrednostni papirji, med poslovne obveznosti pa spadajo dolgoročni dobaviteljevi krediti za kupljeno blago ali storitve.

Kratkoročne obveznosti imajo rok plačila krajši od enega leta in mednje sodijo finančne (kratkoročno dobljena posojila in kratkoročno izdani vrednostni papirji) in poslovne (kratkoročni dobaviteljevi krediti za kupljeno blago ali storitve in kratkoročne obveznosti do zaposlencev, državnih organov) obveznosti.

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve; so kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki in kratkoročno odloženi prihodki, ki nastanejo zaradi potrebe po enakomernem obremenjevanju dejavnosti s stroški, ki so pričakovani, pa se še niso pojavili. O kratkoročnih odloženih prihodkih pa govorimo, ko so storitve podjetja že zaračunane ali celo plačane, podjetje pa jih še ni opravilo.

Vse te podatke, ki se vpišejo v bilanco stanja, mora podjetnik najprej uskladiti, in sicer promet in stanje glavne knjige s pomožnimi knjigami ter knjigovodsko stanje z ugotovljenim dejanskim stanjem po popisu. Sredstva in obveznosti do virov sredstev morajo biti razčlenjena glede na ročnost. To pomeni, da je treba tiste dele dolgoročnih terjatev in obveznosti, ki zapadejo v plačilo najkasneje v letu dni po bilanci stanja, izkazati kot kratkoročne (Lipnik, 2006, str.7).

4.4 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, namenjen ugotavljanju poslovnega izida v obračunskem obdobju. V njem so izkazani vsi prihodki in odhodki ter razlika med njima, ki pove poslovni izid.

Slovenski računovodski standard števila 25 obravnava izkaz poslovnega izida, ki se uporablja pri sestavljanju predračunskih in obračunskih izkazov, v katerem je predstavljeno oblikovanje poslovnega izida v določenem obdobju. Uporablja se tako za zunanje kot tudi za notranje poročanje.

Razčlenitev postavk v izkazu poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje (Slovenski računovodski standardi, 2006):

1. Čisti prihodki od prodaje
2. Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

4. Drugi poslovni prihodki
5. Stroški blaga, material in storitev
6. Stroški dela
7. Odpisi vrednosti
8. Drugi poslovni odhodki
9. Finančni prihodki iz deležev
10. Finančni prihodki iz danih posojil
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev
12. Finančni odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti
15. Drugi prihodki
16. Drugi odhodki
17. Poslovni izid obračunskega obdobja (podjetnikov dohodek ali negativni poslovni izid)

Prihodki pri tem kažejo povečanje gospodarske koristi, prek poslovnega izida pa vplivajo na velikost kapitala. Prihodke delimo na poslovne, finančne in druge.

Odhodki so nasprotje prihodkov in skupno z njimi vplivajo na poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Odhodki pomenijo zmanjšanje gospodarske koristi in tako vplivajo na velikost kapitala. Delimo jih na poslovne, finančne in druge odhodke.

Med prihodke in odhodke prištevamo vse poslovne dogodke ob njihovem nastanku in ne ob njihovem plačilu. Izkaz poslovnega izida temelji na zaračunani prodaji in ne na plačani prodaji. Pod zaračunano prodajo razumemo trenutek, v katerem blago pravno preide v kupčeve roke in kateremu sledi izdaja računa.

Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki in je lahko pozitiven ali pa negativen. Podjetja morajo pri pripravi upoštevati temeljno načelo pomembnosti, kar pomeni, da morajo računovodski izkazi vsebovati vse postavke, ki so dovolj pomembne, da lahko vplivajo na ocene in odločitve.

Poslovni izid podjetja, ki je rezultat izkaza poslovnega izida, odraža uspešnost podjetja v določenem obdobju. V praksi prikazujemo poslovni izid stopenjsko, saj na različnih nivojih delovanja podjetja prikazujemo razliko med prihodki in odhodki. Najprej ugotovimo dobiček ali izgubo iz poslovanja, ki je razlika med poslovnimi prihodki in poslovnim odhodki. Za tem ugotavljamo skupno razliko med poslovnimi prihodki in odhodki, povečano za razliko med finančnimi prihodki in odhodki. Zadnji nivo ugotavljanja poslovnega izida temelji na razliki med vsemi prihodki in odhodki, pri katerem so vključeni tudi vsi drugi prihodki in odhodki. Podjetnikov dohodek je pozitiven poslovni izid, ki pripada tako podjetju kot tudi državi. Iz celotnega podjetnikovega dohodka je potrebno najprej obračunati davek in kar ostane, je čisti podjetnikov dohodek.

4. 5 LETNO POROČILO

Letno poročilo samostojnih podjetnikov obsega bilanco stanja in izkaz poslovnega izida in to morajo predložiti AJPES-u za državno statistiko in za javno objavo v roku treh mesecev po koncu koledarskega leta (Metodološko navodilo za predložitev letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov, 2007)

Samostojni podjetnik posameznik je dolžan po 61. členu Zakona o gospodarskih družbah sestaviti jasno in pregledno letno poročilo, ki izkazuje resničen in pošten prikaz premoženja, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida ter ga predložiti, kot smo že omenili, Agenciji Republike Slovenije za javnofinančne evidence in storitve. Podjetniki so to dolžni narediti za namene državne statistike in za javno objavo. Način njihovega poročanja je predpisan z metodološkimi navodili. Podjetnik pa lahko po Zakonu o gospodarskih družbah uporablja zakonsko poenostavitev predložitve. Poenostavitev, napisana v 59. členu ZGD, je v tem, da letno poročilo podjetnik odda na poenostavljenih obrazcih za oba namena hkrati, in sicer za javno objavo in za državno statistiko (Zupančič, 2006, str. 95-97).

59. člen Zakona o gospodarskih družbah Agenciji za javnofinančne evidence in storitve nalaga, da lahko podatke iz letnih poročil o premoženjskem in finančnem položaju ter poslovnem izidu družb in podjetnikov uporabi samo za izdelavo uskupinjenih informacij o gospodarskih gibanjih in ne za kakršnokoli javno objavo. AJPES mora posredovane podatke, ki so po zakonu, ki ureja davčni postopek, del davčnega obračuna, avtomatično posredovati Davčni upravi Republike Slovenije ter v elektronski obliki državnim organom in pravnim osebam, ki so z zakonom pooblašene za pridobivanje in uporabo teh podatkov za evidenčne, analitsko-informativne, raziskovalne in davčne namene (Zakon o gospodarskih družbah-1, 2006).

Davčni upravi pa se mora istočasno posredovati davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz opravljanja dejavnosti. Ta obračun posredujejo le samostojni podjetniki, ki so davčni zavezanci za davek od dohodka iz opravljanja dejavnosti (Pravilnik o obrazcih za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, za leto 2006, 2007).

4.6 SKLEPNE UGOTOVITVE

Eden pomembnih predpisov podjetnika so Slovenski računovodski standardi, ki v standardu 39 podrobno navajajo obveznosti podjetnika, kot so vodenje poslovnih knjig in sestavljanja računovodskih izkazov za enostavno in dvostavno knjigovodstvo. Kot poslovne knjige, ki zagotavljajo podatke o stanju in gibanju sredstev in obveznosti do virov sredstev, odhodkih in prihodkih, se smatrajo knjiga priložkov in

odhodkov, knjiga ostalih terjatev in obveznosti in register osnovnih sredstev, če govorimo o podjetniku z enostavnim knjigovodstvom. Dvostavno knjigovodstvo zahteva obvezni temeljni knjigi, glavno knjigo in dnevnik ter pomožne knjige, ki so obvezne samo v primeru, če se podatki iz pomožnih knjig ne pridobivajo drugače. Vsi podjetniki pa morajo voditi določene evidence v skladu s pravilnikom, ki se nanašajo na posamezno dejavnost.

Izkaz stanja je računovodski izkaz, ki dopolnjuje poslovne knjige in je sestavljen iz dveh osnovnih in nasprotujočih si postavk, sredstev in obveznosti do virov sredstev. Sredstva se delijo na kratkoročna sredstva, dolgoročna sredstva, aktivne časovne razmejitve ter terjatve do podjetnika. Obveznosti do virov sredstev sestavljajo pasivne postavke kot so: podjetnikov kapital, rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve, dolgoročne obveznosti, kratkoročne obveznosti in kratkoročne pasivne časovne razmejitve. Vse te postavke morajo biti usklajene, tako temeljne knjige s pomožniki, kot tudi aktivna stran bilance s pasivno stranjo bilance.

Izkaz poslovnega izida kot drug pomemben računovodski izkaz pove poslovni izid, kot uspešnost podjetja v določenem obdobju. Sestoji se iz prihodkov (poslovni, finančni in ostali) in odhodkov (poslovni, finančni in ostali).

Ta dva temeljna računovodska izkaza sta bistvena pri letnem poročilu, ki ga podjetniki oddajajo Agenciji za javnopravne evidence in storitve.

Davčni upravi pa se mora istočasno posredovati davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz opravljanja dejavnosti. Ta obračun posredujejo le samostojni podjetniki, ki so davčni zavezanci za davek od dohodka iz opravljanja dejavnosti.

5. ZNAČILNOSTI OBRAČUNSKIH DAVČNIH POROČIL V POVEZAVI Z OBDAVČITVIJO DOHODKA IZ DEJAVNOSTI

5.1 ZNAČILNOSTI OBRAČUNSKEGA DAVČNEGA POROČILA

Po 18. členu Zakona o dohodnini-2 so viri dohodnine naslednji:

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodek iz osnove kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice,
- dohodek iz kapitala,
- drugi dohodki.

Vsi našteti viri se obdavčijo po koncu leta z dohodnino, med letom pa z akontacijo davka. Akontacijski davki omogočajo sprotno pobiranje dohodnine tako, da po koncu leta zneski doplačil oziroma povračil ne bi bili preveliki in s takšnim pobiranjem se zagotavlja redni mesečni prilivi javnofinančnih prihodkov (Čok Mitja et al., 2005, str. 18-19).

Eden izmed virov, ki se obdavčijo z dohodnino, je dohodek iz dejavnosti, ki se je po 32. členu Zakona o dohodnini-1 delil na dohodek, dosežen z opravljanjem dejavnosti, kot tudi dohodek, dosežen s posameznim poslom (Zakon o dohodnini-1, 2006).

Vendar po novem Zakonu o dohodnini-2, ki je začel veljati 1.1.2007, je dohodek iz dejavnosti opredeljen kot dohodek, dosežen s samostojnim neodvisnim opravljanjem dejavnosti, ko gre za trajno neodvisno opravljanje gospodarske dejavnosti. Dohodek, dosežen s posameznim poslom pa se bo obravnaval kot dohodek iz zaposlitve (Perme, 2006, str. 42).

Med takšne posle se štejejo neodvisna samostojna izvršena storitev oziroma delo za drugo osebo oziroma za račun druge osebe, kot je zlasti izdelava ali popravilo kakšne stvari, kakšno fizično ali umsko delo ali izvršitev določenega posla.

Po novem Zakonu o davčnem postopku-2 vsi zavezanci, v skladu z Zakonom o dohodnini-2 ugotavljajo davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ter sami izračunavajo akontacijo dohodnine od takega dohodka v davčnem obračunu (Zupančič, 2006, str.109).

Davčni obračun, ki ga predpiše minister za finance, vsebuje podatke o poslovanju, ki jih davčni zavezanec vodi v skladu z Zakonom o davčnem postopku, drugimi predpisi, računovodskimi standardi in podatki iz poročil.

V Zakonu o dohodnini-2 je v 48. členu opredeljena davčna osnova od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti kot dobiček oziroma podjetnikov dohodek, ki se ugotovi kot razlika med davčno priznanimi prihodki in davčno priznanimi odhodki ob njihovem nastanku, doseženimi v zvezi z opravljanjem dejavnosti.

Če je davčna osnova negativna, zavezanec izkaže izgubo oziroma negativni poslovni izidi. Izgubo pa lahko zavezanec pokriva z zmanjšanjem davčne osnove od dohodka iz dejavnosti v naslednjih zaporednih petih letih (Zakon o dohodnini-1, 2006) oziroma je časovno neomejeno z novim zakonom, ki stopi v veljavo s 1.1.2007 (Zakon o dohodnini-2, 2006). Ta novost se uporablja tudi za nepokrito izgubo v davčnih obračunih iz leta 2000 do 2005 (Perme, 2006 str. 43).

Davčna stopnja je eden izmed bistvenih elementov pri ugotavljanju višine davčne obveznosti. Davčne stopnje dohodnine so določene na letni ravni, kar je razumljivo, saj je dohodnina davek, ki se odmerja na letni ravni. Lestvica za dohodnino je stopničasto progresivna. V letu 2006 je bila pet stopenjska lestvica naslednja: 16%, 33%, 37%, 41%, 50% (Zakon o dohodnini-1, 2006). Z letom 2007 pa se je spremenila na tri stopenjsko (Zakon o dohodnini-2, 2006).

Tabela 1: Progressivna lestvica za dohodnino v SIT za leto 2006 in v letu 2007 v EUR

LETO 2006	
LETNA OSNOVA V SIT	ZNAŠA DAVEK V SIT
do 1,3 mio	16%
nad 1,3 mio do 2,54 mio	208.000 + 33% nad 1,3 mio
nad 2,54 mio do 5,14 mio	617.200 + 37% nad 2,54 mio
nad 5,14 mio do 10,33 mio	1.579.200 + 41% nad 5,14 mio
nad 10,33 mio	3707.000 + 50% nad 10,33 mio

Vir: Zakon o dohodnini-1, 2006

LETO 2007	
LETNA OSNOVA V EUR	ZNAŠA DAVEK V EUR
do 6.800	16%
nad 6.800 do 13.600	1.088 + 27% nad 6.800
nad 13.600	2.924 + 41% nad 13.600

Vir: Zakon o dohodnini-2, 2006

Res se lahko vprašamo, ali je bilo pošteno, da se je nekemu, ki je imel minimalne dohodke, odmerilo državi 16% za dohodnino, nekemu z visokimi dohodki pa kar 50%. Davčno pošteno je vsekakor to, da vsi zavezanci za dohodnino plačajo davek po enaki stopnji, kar pomeni, da je vsekakor večji delež prispevka državi pri večji plači.

Kranjec, ki je vodil vladno delovno skupino za prenovu veljavnih davčnih zakonov, je prvi predlagal uvedbo le treh davčnih razredov (na primer 16%, 25% in 35%), namesto petih dosedanjih razredov. Na koncu je njegova ideja delno upoštevana. V letu 2007 imamo 3 davčne razrede, in sicer 16%, 27%, 41%.

5.2 OPREDELITEV DAVČNIH PRIHODKOV

Zakon o dohodnini-2 pravi, da se za ugotavljanje prihodkov in odhodkov ob njihovem nastanku uporabljajo predpisi o obdavčitvi dohodkov pravnih oseb, če ni drugače določeno. Pravila pripoznavanja in merjenja prihodkov in odhodkov niso prepuščena zavezancu, temveč so urejena s SRS, na katerega se preko določil Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2 sklicuje Zakon o dohodnini-2.

V skladu s SRS ugotovljen znesek prihodkov in odhodkov praviloma ni enak znesku prihodkov, ki ga zavezanec izkaže v svojem davčnem obračunu. Razlika nastaja zaradi posebnih pravil Zakona o dohodnini-2 in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2, na podlagi katerih se prihodki, ugotovljeni v skladu s SRS, v določenih

točkah popravijo. Rezultat takšnega popraviljanja so davčno priznani prihodki (Šuligoj, 2005).

Popravljanje prihodkov poteka na osnovi naslednjih členov Zakona o dohodnini-2:

- 50. člen zakona govori o prenosu sredstev med podjetjem in gospodinjstvom; za pridobitev sredstev se štejejo tudi prenosi sredstev med podjetjem zavezanca in njegovim gospodinjstvom, razen prenosa denarnih sredstev. Stvarno premoženje, preneseno iz gospodinjstva v podjetje, se šteje za prihodek na način kot za brezplačna pridobljena sredstva. Le-to se ne šteje za prihodek, če je prenos izvršen ob začetku opravljanja dejavnosti ali po začetku opravljanja dejavnost, če je bilo stvarno premoženje pridobljeno oziroma zgrajeno pred začetkom opravljanja dejavnosti. Če gre za prenos sredstev med podjetjem in gospodinjstvom se šteje za transakcije med povezanima osebama. S pravnega vidika premoženje podjetja ni ločeno od premoženja gospodinjstva posameznega samostojnega podjetnika.
- 51. člen zakona govori o prenehanju opravljanja dejavnosti; kot odtujitev sredstev, razen denarnih sredstev, se pri ugotavljanju davčne osnove šteje tudi prenehanje opravljanja dejavnosti. Kot pridobitev sredstev se pa šteje pridobitev sredstev ob prevzemu nadaljevanja opravljanja dejavnosti. Le-te odtujitve in pridobitve se štejejo kot transakcije med povezanimi osebami. S trenutkom prenehanja opravljanja dejavnosti preide celotno premoženje in dolgovi podjetja zavezanca v njegovo gospodinjstvo.
- 52. člen zakona navaja prihodke, ki niso neposredno povezani z opravljanjem dejavnosti; to so prihodki, ki ravno tako spadajo med prihodke podjetja in jih delimo na posle špekulativne narave, ki nastanejo zaradi dobrega poznavanja tržnih razmer in posle v zvezi z bolj učinkovito rabo sredstev.
- 54. člen zakona našteva prihodke, ki niso davčno priznani prihodki in so sledeči: dividende, obresti, dohodki iz vzajemnih skladov, prihodek dosežen na podlagi odsvojitve lastniškega kapitala in prihodek dosežen na podlagi odsvojitve dolžniških vrednostnih papirjev. Le-ti dohodki se obdavčujejo na osnovi vira dohodka iz premoženja.

Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb-2 pa opredeljuje, da se med prihodke davčnega zavezanca všttevajo vsi poslovni prihodki, obračunani na podlagi predpisov ali računovodskih standardov. Pri ugotavljanju prihodkov davčnega zavezanca se upoštevajo transferne cene s povezanimi osebami, vendar prihodki najmanj do višine, ugotovljene z upoštevanjem cen primerljivih sredstev ali storitev, ki se v enakih ali primerljivih okoliščinah dosežejo ali bi se dosegle pri nepovezanih osebah. Prav tako se pri ugotavljanju prihodkov upoštevajo obračunane obresti na dana posojila povezanim osebam, vendar do višine zadnje objavljene, ob času odobritve posojila znane priznane obrestne mere. (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-2, 2006).

Od vseh teh prihodkov, se odštejejo davčno nepriznani prihodki. To so (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-2, 2006):

- izvzem dividend in dohodkov, ki so podobni dividendam,
- izvzem dobička iz odsvojitve lastniških deležev v višini 50%,
- izvzem prihodkov od nepridobitne dejavnosti,
- izvzem prihodkov iz odpisa dolgov v postopku prisilne poravnave, ki se nanaša na oblikovanje rezerv.

5.3 OPREDELITEV DAVČNIH ODHODKOV

Med davčno priznane odhodke se v skladu z zakonom všttevajo samo tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali posledica opravljanja te dejavnosti oziroma tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za ustvarjanje prihodkov, ki so obdavčeni.

30. člen Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2 našteva vse davčno nepriznane odhodke, ki so:

- dohodki, ki so podobni dividendam, vključno s prikritim izplačilom dobička,
- odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let,
- stroški, ki se nanašajo na privatno življenje, primeroma za zabavo, oddih, šport in rekreacijo, vključno s pripadajočim davkom na dodano vrednost
- stroški prisilne izterjave davkov ali drugih dajatev,
- kazni, ki jih izreče pristojni organ,
- davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba,
- davek na dodano vrednost, ki ga zavezanec ni uveljavil kot odbitek vstopnega davka v skladu z zakonom, ki ureja davek na dodano vrednost,
- obresti (od nepravočasno plačanih davkov ali drugih dajatev in od posojil, prejetih od oseb, ki imajo sedež ali prebivališče v državah z ugodnejšim davčnim okoljem, ki so za namene te podtočke države, razen držav članic EU, v katerih je splošna nominalna stopnja obdavčitve dobička nižja od 12,5%),
- donacije,
- podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi, dane fizičnim ali pravnim osebam zato, da nastane oziroma ne nastane določen dogodek, ki sicer ne bi nastali, oziroma, da se hitreje ali ugodneje opravi ali se opusti določeno dejanje.

31. člen Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2 pa navaja delno priznane odhodke. Delno priznana odhodka sta dva, in sicer stroški reprezentance in stroški nadzornega sveta oziroma drugega organa, ki opravlja zgolj funkcijo nadzora.

Odpis terjatev se prizna do:

- zneska aritmetične sredine v preteklih treh davčnih letih dejansko odpisanih terjatev in
- do 1% obdavčljivih prihodkov davčnega leta.

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin se kot odhodek prizna v obračunskem znesku z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja ter najvišje letne amortizacijske stopnje.

Amortizacija se obračunava posamično. Sredstva, ki se amortizirajo ter pričetek obračunavanja amortizacije določajo predpisi in računovodski standardi. Najvišja letna amortizacijska stopnja po določbah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2 znaša za:

1. gradbene objekte, vključno z naložbenimi nepremičninami 3%,
2. dele gradbenih objektov, vključno z deli naložbenih nepremičnin 6%
3. opremo, vozila in mehanizacijo 20%,
4. dele opreme in opremo za raziskovalne dejavnosti 33,3%,
5. računalniško, strojno in programsko opremo 50%,
6. večletne nasade 10%,
7. osnovno čredo 20%,
8. druga vlaganja 10%,

Z letom 2007 se na tem področju vidijo spremembe, in sicer se je najvišja amortizacijska stopnja za gradbene objekte znižala na 3% (prej 5%), deli gradbenih objektov so amortizirani največ v višini 6% stopnje, za opremo, vozila in mehanizacijo se šteje 20% amortizacijska stopnja (prej 25% in 12,5% za osebna vozila), za dele opreme in opremo za raziskovalne dejavnosti 33,3%, za računalniško opremo 50% (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-1, 2005 in Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-2, 2006)

Pri opredmetenem osnovnem sredstvu, katerega doba uporabnosti je daljša od enega leta in katerega posamična nabavna vrednost ne presega vrednosti 500 EUR, se kot odhodek ob prenosu v uporabo prizna odpis celotne nabavne vrednosti.

35. člen Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2 navaja, da se plače, druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo ter nadomestila plače za čas odsotnosti z dela zaradi izrabe letnega dopusta in zaradi drugih odsotnosti z dela delavcev priznajo kot odhodek v obračunanem znesku. Prav tako se priznajo kot odhodek v obračunanem znesku nagrade vajencem. Regres za letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi, solidarnostne pomoči, povračila stroškov v zvezi z delom, kar so stroški prehrane med delom, prevoza na delo in z dela, terenski dodatek, nadomestilo za ločeno življenje ter povračila stroškov na službenem potovanju (dnevnic, povračilo stroškov prevoza, vključno s povračilom stroškov za uporabo delojemalčevega osebnega vozila za službene namene in povračilo stroškov za prenočišče) se priznajo kot odhodek v obračunskem znesku.

Med odhodke prištevamo tudi lastne obvezne prispevke za socialno varnost, ne prištevamo pa lastne »plače« oziroma dohodka zavezanca, zato se z vidika

ekonomske terminologije ne obdavčuje dobiček zavezanca, temveč njegov dohodek (Čok et al., 2005, str.20).

Ker zakon opredeljuje tako nepriznane odhodke kot tudi delno priznane odhodke, mora vsak zasebnik voditi poslovne knjige, da lahko ugotovi davčno osnovo z upoštevanjem dejansko nastalih prihodkov in odhodkov (Verbajs, 2005, str. 49).

5.4 DAVČNE OLAJŠAVE

Zavezanec lahko svoj dobiček zmanjša tudi na račun različnih vrst olajšav. Zakon o dohodnini-2 omogoča uveljavljanje naslednji vrst olajšav:

- Olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj v višini 20% zneska, ki predstavlja vlaganje v raziskave v davčnem letu, vendar največ do višine davčne osnove. Sem sodijo: notranje raziskovalno-razvojne dejavnosti in nakup raziskovalnih storitev. Zavezanec lahko za neizkoriščen del davčne olajšave po tem členu v davčnem letu znižuje davčno osnovo naslednjih pet let.
- Olajšave za zaposlovanje invalidnih oseb so:
 - zavezanec, ki zaposluje invalidno osebo, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 50% izplačane plače te osebe. Če pa je invalidna oseba s 100% telesno okvaro pa v višini 70% izplačane plače;
 - zavezanec, ki zaposluje invalide nad predpisano kvoto, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 70% izplačanih plač za te osebe.
- Olajšava za zavezanca invalida; zavezanec, ki je invalidna oseba in ne zaposluje delavcev, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 30% povprečne mesečne plače zaposlenega oziroma 60%, če je oseba invalid s 100 % telesno okvaro.
- Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju; če zavezanec sprejme vajenca, dijaka ali študenta za izvajanje obvezne prakse, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini plačila tej osebi, a ne več kot 20% povprečne mesečne plače zaposlenega.
- Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje; če delodajalec financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, lahko za premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja uveljavlja davčno olajšavo do zneska 24% obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delojemalca.
- Olajšava za donacije; zavezanec lahko uveljavlja znižanje davčne osnove za znesek izplačil v denarju ali v naravi za humanitarne, invalidske, socialno-varstvene, dobrodelne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, zdravstvene, športne, kulturne in religiozne namene, do zneska, ki je enak 0,3% obdavčenega prihodka zavezanca v davčnem letu. Poleg tega lahko zavezanci uveljavljajo dodatno 0,2 odstotno olajšavo za izplačila za kulturne namene in za takšna izplačila prostovoljnim društvom, ustanovljenim za varstvo pred naravnimi nesrečami.

Vse zgoraj navedene olajšave se priznajo skupaj za največ v višini davčne osnove, zmanjšane za sredstva za kritje izgub iz preteklih let.

Z letom 2007 so na tem področju vidno zapisane novosti glede na leto prej. Pri olajšavi za zaposlovanje ostane po starem le tisti del, ki se nanaša na zaposlovanje invalidov. To pomeni, da ni več olajšav za zaposlitev delavca, ki prvič sklepa delovno razmerje, prav tako ni več olajšav za zaposlitev delavca z doktoratom. Prav tako se spremeni olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, in sicer se olajšava poveča iz 549.000 SIT na 572.739,60 SIT (2.390 evrov). Namesto dosedanje olajšave za investicije novi zakon uvaja olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj. Prav tako je z letom 2007 prišlo do sprememb pri pokrivanju izgube. Če je davčna osnova negativna, zavezanec prikaže izgubo, ki jo pokriva z zmanjšanjem davčne osnove od dohodka iz dejavnosti v naslednjih letih in to neomejeno dolgo, a le do višine davčne osnove. Novost pa je tudi ta, da zavezanec za davek iz dejavnosti lahko v davčnem obračunu za leto 2007 uveljavlja znižanje davčne osnove za splošno olajšavo ter olajšavo za vzdrževane družinske člane (Zakon o dohodnini-1 in Zakon o dohodnini-2, 2006).

5.5 IZRAČUN DAVČNE OBVEZNOSTI

Ker so v letu 2007 davčni zavezanci dolžni oddati davčno obveznost za leto 2006 v skladu z Zakonom o dohodnini-1, je v nadaljevanju naloge opisan izračun omenjene davčne obveznosti.

Davčna obveznost v skladu z Zakonom o dohodnini-1, ki jo je potrebno oddati Davčnemu uradu RS za leto 2006, se izračuna tako, da najprej v davčni obračun zapišemo vse prihodke, ugotovljene po računovodskih predpisih. Nato izkazane prihodke skladno z računovodskimi predpisi zmanjšamo za prihodke, ki jih davčni predpisi ne štejejo med davčno priznane prihodke. Zmanjšanje prihodkov zaradi odprave in porabe že obdavčenih rezervacij, izvzem prihodkov na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja, izvzem prihodkov in naslova odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala, izvzem prihodkov iz naslova dividend, obresti, dohodka iz vzajemnih skladov, dohodka iz odsvojitve lastniških deležev ali odsvojitve dolžniških vrednostnih papirjev, ki se obdavčijo kot dohodek iz premoženja. Sledi povečanje prihodkov prav tako iz naslova popravka prihodkov za davčne namene. Prihodki se lahko povečajo zaradi transfernih cen med povezanimi osebami in zaradi obresti na dana posojila povezanim osebami. Tako dobimo davčno priznane prihodke, katerim moramo odšteti davčno priznane odhodke. Zopet izračunamo najprej odhodke, ugotovljene po računovodskih predpisih, katerim odštejemo davčno nepriznane stroške. V točki 5.3 smo našteali davčno nepriznane stroške in delno priznane stroške po Zakonu o dohodnini-2. Ker bomo izračunali davčno obveznost za leto 2006, moramo upoštevati še Zakon o dohodnini-1, ki narekuje poleg že omenjenih nepriznanih odhodkov v

točki 5.3 še naslednje: zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami, zaradi obresti med povezanimi osebami, zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih odhodkov, zaradi odhodkov prevrednotenja sredstev in dolgov (razen za tiste, ki se po SRS prevrednotijo zaradi spremembe valutnega tečaja - dolgovi, terjatve, finančne naložbe, denarne terjatve), izvzem odhodkov, ki se nanašajo na izvzete prihodke na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja, zmanjšanje odhodkov za učinke ob spremembi izbrane metode vrednotenja zalog pred potekom petih let, nepriznani odhodki za nagrade vajencem in druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo.

Nakar sledi povečanje odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov. Sem spadajo predvsem odhodki za porabo rezervacij. To so zneski predhodno nepriznanih odhodkov za oblikovanje rezervacij, ki se priznajo ob porabi rezervacij. Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja, ki se priznajo ob prodaji oziroma odtujitvi sredstev in ob poravnavi oziroma odtujitvi dolgov, povečanje odhodkov za predhodne odpise, ki niso davčno priznani, za odpise celotne nabavne vrednosti za opredmeteno osnovno sredstvo, povečanje odhodkov v primeru prodaje ali odtujitve sredstva pred dokončno amortizacijo in povečanje za znesek razlike amortiziranja po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanega.

Z vsem tem dobimo davčno priznane odhodke, na podlagi katerih izračunamo davčno osnovo. Dobimo lahko dobiček ali negativni poslovni izid. Sledi popravek davčne osnove, in sicer zaradi prehoda na nov način računovodenja, pri spremembi računovodskih usmeritvah, popravkih napak in prevrednotenj.

Sledi povečanje davčne osnove iz naslova izkoriščene olajšave v preteklih letih, vendar je v tekočem letu prišlo do sprememb in tem pogojem podjetje ne zadostuje več, zato morajo olajšavo vrniti. Iz tega sledi zmanjšanje davčne osnove zaradi olajšav, ki jih podjetnik izkorišča v tem letu. Na koncu je izračun osnove za akontacijo dohodnine, ki je razlika med zneskom davčne osnove in davčnih olajšav, ki jih podjetje uporablja. Olajšave za leto 2006 so bile sledeče: za pokrivanje izgub, za investiranje, za zaposlovanje doktorjev ali invalidov, olajšava za zavezanca invalida, za izvajanje praktičnega dela, za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in donacije. Izračuna se akontacija dohodnine na podlagi dohodninske lestvice. Preden dobimo davčno obveznost, moramo od akontacije dohodnine odšteti tuj davek in prišteti davek zaradi spremembe odbitka tujega davka. Davčna obveznost pa se lahko zmanjša za plačani znesek odtegnjenega davka in vplačane predhodne akontacije. Če je obveznost večja od nič je potrebno, da davčni zavezanec plača to razliko, če pa je negativna, se vpiše v naslednji stolpec in davčna uprava povrne preveč vplačane predhodne akontacije dohodnine. Nato sledi zadnje dejanje davčnega obračuna, in sicer izračun predhodne akontacije (Pravilnik o obrazcu za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, dosežene z opravljanjem dejavnosti, za leto 2006, 2007).

Predhodna akontacija se plača v mesečnih ali trimesečnih obrokih. V mesečnih obrokih se plača, če znesek predhodne akontacije presega 400,00 EUR, v nasprotnem primeru se plačuje v trimesečnih obrokih. Tako izračunan znesek je obveznost samostojnega podjetnika do države iz naslova davka od dohodka iz dejavnosti.

5.6 SKLEPNE UGOTOVITVE

Eden izmed virov, ki se obdavčijo z dohodnino, je davek od dohodka iz dejavnosti in zavezuje samostojnega podjetnika posameznika. S pomočjo davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz opravljanja dejavnosti se izračuna letna davčna obveznost zavezanca iz naslova akontacije davka od dohodka. Vendar omenjena akontacija dohodnine pove, da se dohodnina pobira vsak mesec sproti oziroma vsake tri mesece, na koncu leta pa se naredi obračun in se doplača razlika oziroma se povrne preplačilo. S takšnim načinom država pridobi v proračun vplačila že med letom.

Lestvica za dohodnino je progresivna in se je bistveno spremenila s 1.1.2007, saj je iz pet stopenjske prešla na tri stopenjsko, kar je pomenilo izboljšanje za ljudi z višjimi dohodki, saj se je ukinila najvišja, 50% stopnja.

Pri opredelitvi računovodskih prihodkov upoštevamo Slovenske računovodske standarde, medtem ko za davčno priznane prihodke upoštevamo Zakon o dohodnini. Iz tega sledi, da se prihodki razlikujejo in jih je v davčnem obračunu potrebno popraviti na davčno priznane. Od davčno priznanih prihodkov se morajo za izračun poslovnega izida odšteti davčno priznani odhodki, ki so prav tako v obračunu popravljani. Za znižanje davčne obveznosti nam zakon dovoljuje uveljavljanje nekaterih davčnih olajšav, ki znižujejo davčno osnovo. To so: olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj, za zaposlovanje, olajšava za zavezanca invalida, za praktično delo, za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in olajšava za donacije.

Davčno obveznost dobimo tako, da od davčno priznanih prihodkov odštejemo davčno priznane odhodke in olajšave po Zakonu o dohodnini. Davčna osnova nam omogoča izračun predhodne akontacije, ki jo zavezanec plačuje v tekočem letu.

6. DAVČNA POROČILA V POVEZAVI Z OBDAVČITVIJO DOHODKA IZ DEJAVNOSTI NA PRIMERU SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA IZ PRAKSE

6.1 ZASNOVA OBRAČUNSKEGA DAVČNEGA POROČILA

S 1.1.2005 je bilo potrebno, da je vsak zavezanec, ki je ugotavljal davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, sam ugotovil višino akontacije davka od dohodka iz dejavnosti za obdobje davčnega leta v davčnem obračunu.

Od z dohodnino obdavčenim dohodkom zavezanca, se je med davčnim letom plačevala akontacija dohodnine. Znesek med letom plačane dohodnine se zavezancu odšteje od dohodnine, ki mu je bila za posamezno davčno leto odmerjena z odločbo. Akontacijo, izračunano na podlagi odmere, je do leta 2005 opravljala Davčni urad na podlagi podatkov iz Napovedi za odmero davka od dohodka iz dejavnosti in Napovedi za odmero dohodnine. Podjetnik je sam predložil ti dve napovedi Davčnemu uradu.

Po 1.1.2005 so zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, sami ugotavljali višino akontacije dohodnine v davčnem obračunu.

Za davčno leto 2007 se določi višina akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, po zadnjem obračunu akontacije dohodnine - od leta 2006. To je bila novost z dne 1.1.2006, kajti v preteklosti je bila predhodna akontacija tega davka enaka akontaciji davka od dohodka iz dejavnosti iz predpreteklega leta in jo je zavezancu v odločbi izračunal davčni organ (Mohorič et al., 2007, str. 22).

6.2 POSEBNOSTI OPREDELJEVANJA DAVČNIH PRIHODKOV V DEJAVNOSTI

V nalogi je prikazan praktičen primer samostojnega podjetnika posameznika, ki se ukvarja s prevozi potnikov in prevozi šolskih in predšolskih otrok v Sloveniji.

Največji delež prihodkov podjetnik pridobi iz naslova prevozov šolskih in predšolskih otrok. To so poslovni prihodki, ki so znani že vnaprej, saj za njimi stoji poslovna pogodba med podjetnikom in občino, ki financira prevoze šolskih otrok.

Na splošno je posebnost vseh samostojnih podjetnikov pri opredelitvi prihodka iz naslova prenosa sredstev med gospodinjstvom in podjetjem. To se opredeljuje kot odtujitev oziroma pridobitev sredstev, med katere se ne šteje prenos denarnih sredstev, in se v izkazu poslovnega izida uvršča med prihodke. Če pa je bilo to stvarno premoženje pridobljeno oziroma zgrajeno pred začetkom opravljanja dejavnosti, se prenos tega premoženja ne obravnava kot prihodek.

Prav tako se kot prihodek ne opredeljuje prenos nepremičnin in opreme iz podjetja v gospodinjstvo ob prenehanju opravljanja dejavnosti, ki so bile v podjetje vnesene ob začetku opravljanja dejavnosti ali med opravljanjem dejavnosti, a so bila zgrajena oziroma pridobljena pred začetkom opravljanja dejavnosti. To se nanaša na vse nepremičnine, ki so bile v podjetje vnesene pred 1.1.2005, za vse ostale pa velja, da se bo ob prenehanju dejavnosti njihov prenos iz podjetja v gospodinjstvo štel kot prihodek. Le-to pa povzroča večje probleme, saj v takšnem primeru zavezanec izkaže v svojem zadnjem obračunu velike prihodke, v višini razlike med tržno in knjigovodsko vrednostjo nepremičnine, kar ga povede v višji dohodninski razred in

tako marsikdo ne more poravnati davčne obveznosti zadnjega obračuna (Perme, 2006, str. 42).

V proučevanem podjetju so prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih enaki davčno priznanim prihodkom, saj podjetje nima rezervacij, nima poslov s tujino in s tem ne vidi težav pri dvojnem obdavčevanju, podjetnik nima dividend, obresti, ki bi mu zmanjševala prihodke. Podjetnik tudi ne povečuje prihodkov, ker ni v sklopu povezanih oseb in iz tega naslova nima opravka s transfernimi cenami.

6.3 POSEBNOSTI OPREDELJEVANJA DAVČNIH ODHODKOV V DEJAVNOSTI

Pri opredeljevanju davčno priznanih odhodkov v dejavnosti se vidijo težave in nerešena vprašanja. Predvsem ko govorimo o stroških oziroma odhodkih iz poslovanja.

Podjetnik, ki se ukvarja s prevozno dejavnostjo, se srečuje s stroški amortizacije svojih osnovnih sredstev, predvsem amortizacije vozil - kombi vozil. Problem je nastal pri razlikovanju amortizacije vozil in osebnih avtomobilov. Vozila so imela do konca leta 2006 25%, osebni avtomobili pa 12,5% amortizacijsko stopnjo. Koliko znaša najvišja amortizacijska stopnja za kombi vozilo oziroma osebno vozilo, ki se uporablja za namene opravljanja dejavnosti? Podjetnik namreč vozi otroke v šolo iz oddaljenih krajev, hribov, kjer so poti zelo slabe in lahko uporablja le kombi vozila ali manjša vozila. To je vprašanje podjetnika, ki ima več vrst avtomobilov in ki jih uporablja za opravljanje svoje dejavnosti.

Rešitev je prišla z novimi amortizacijskimi stopnjami, in sicer so vozila amortizirana po najvišji stopnji 20%, kar velja za vse vrste vozil (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-2, 2006).

Poleg teh posebnosti ima samostojni podjetnik, ki se ukvarja s prevozno dejavnostjo tudi probleme pri pridobitvi osnovnega sredstva – kombi vozila.

Pri tem podjetnik ne bi mogel upoštevati vstopnega davka na dodano vrednost, ker pa ima ta oseba še rent a car storitve, si lahko odbije vstopni DDV pri nakupu osnovnega sredstva.

6.4 MOŽNOST UVELJAVLJANJA DAVČNIH OLAJŠAV

Zavezancu so priznane različne olajšave. S 1.1.2007 so za podjetnika ukinjene dve najbolj pogosto uveljavljeni olajšavi – olajšava za investiranje in olajšava za zaposlovanje. Olajšava za zaposlovanje je delno ohranjena v delu, ki se nanaša na zaposlovanje invalidov. Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju in olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje se je prav tako ohranila, le da se je slednja olajšava povečala. In sicer znesek te olajšave

se je spremeni iz dosedanjih 549.400 SIT na 572.739,60 SIT (2.390 eurov) (Perme, 2006, str.43).

Če pa zavezanec proda svoje osnovno sredstvo, za katerega je koristil davčno olajšavo prej kot v 3 letih, se za znesek olajšave poveča davčna osnova.

6.5 IZRAČUN DAVČNE OBVEZNOSTI

Samostojni podjetnik posameznik je izračunal svojo davčno obveznost v skladu z Zakonom o dohodnini-1 na podlagi davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka, doseženega za opravljanjem dejavnosti, ki ga mora predložiti davčni upravi najkasneje do 31.3. tekočega leta za preteklo leto (Mohorič et.al., 2007, str. 22).

Zavezanec mora poleg davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka doseženega z opravljanjem dejavnosti, predložiti tudi podatke na obrazcih, ki so kot priloga sestavni deli obračuna (Pravilnik o obrazcu za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti za leto 2006, 2007).

Samostojni podjetnik lahko davčni obračun predloži davčnemu uradu v papirni ali v računalniški obliki – na PC disketi ali CD v ASCII datoteki v predpisani strukturi. Zavezanci, ki predložijo davčni obračun na disketi ali CD, morajo predložiti izpise podatkov obračuna tudi na papirju (Zakon o dohodnini-1, 2006).

V prilogi 1 je naveden prikaz davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti za obdobje od 1.1.2006 do 31.12.2006 pri samostojnem podjetniku, ki se ukvarja s prevozno dejavnostjo. V nadaljevanju pa so bolj podrobno opisane postavke, ki so zajete v obračunu. Da obračun lahko izpolnimo, moramo najprej izpolniti potrebne priloge.

Ker samostojni podjetnik ni v letu 2006 uveljavljal nobenih olajšav, niti ni imel prihodkov iz naslova mednarodnih pogodb, v preteklem letu pa je imel pozitivni poslovni izid, je kot prilogo k obračunu dodal le bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

V spodnji tabeli številka 2 so prikazana sredstva in obveznosti do virov sredstev proučevanega podjetja v skladu z Slovenskimi računovodskimi standardi 2006, in sicer za tekoče (2006) in preteklo (2005) leto.

Tabela 2: Podatki iz bilance stanja na dan 31.12.2005 in 31.12.2006 v SIT

PODATKI IZ BILANCE STANJA			
		Znesek na dan 31.12.	
		Tekočega leta	Preteklega leta
I. SREDSTVA		2006	2005
1	Neopredmetena sredstva	0	0
2	Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	0	0
3	Opredmetena osnovna sredstva	37.925.072	44.108.101
4	Naložbene nepremičnine	0	0
5	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	0	0
6	Dolgoročna posojila	0	0
7	Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
8	Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	0	0
9	Zaloge	0	0
10	Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	0	0
11	Kratkoročna posojila	0	0
12	Kratkoročne poslovne terjatve	5.062.222	4.605.589
13	Denarna sredstva	3.887.351	2.940.266
14	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	0	0
15	Terjatve do podjetnika	0	0
16	SKUPAJ SREDSTVA	46.874.645	51.653.956
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV			
17	Podjetnikov kapital	45.839.500	50.762.301
18	Rezervacije	0	0
19	Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	0	0
20	Dolgoročne finančne obveznosti	0	0
21	Dolgoročne poslovne obveznosti	0	0
22	Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	0	0
23	Kratkoročne finančne obveznosti	0	0
24	Kratkoročne poslovne obveznosti	1.035.145	891.655
25	Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	0	0
26	SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	46.874.645	51.653.956

Vir: Bilanca stanja 2005 in bilanca stanja 2006

Iz bilance stanja so razvidni podatki leta 2006 v primerjavi z letom 2005. Iz tabele je razvidno, da predstavljajo največji delež med sredstvi opredmetena osnovna sredstva. Podjetje ima na dan 31.12.2006 skoraj 38 mio opredmetenih osnovnih sredstev, ki se nanašajo predvsem na vozila, poslovne zgradbe in opremo. V primerjavi z letom 2005 ima opredmetenih osnovnih sredstev za 14% manj. Indeks znaša 86. To je posledica popravka vrednosti osnovnih sredstev zaradi amortizacije in prodaje osnovnega sredstva.

Kratkoročne poslovne terjatve predstavljajo dobrih 5 mio tolarjev, kar je 10,8% vseh sredstev. V primerjavi z letom poprej so se terjatve povečale za 10%. Indeks 110. Denarna sredstva na računih pri bankah in v blagajni znašajo na dan 31.12.2006 3,9 mio SIT, kar je za 32% več kot na dan 31.12.2005.

Na pasivni strani bilance stanja so prikazane obveznosti do virov sredstev. Kot posledica večjega stanja na bančnem računu v primerjavi z letom 2005 je ta, da ima podjetje na dan 31.12.2006 odprtih več kratkoročnih poslovnih obveznosti, in sicer za 16%.

Podjetnikov kapital predstavlja v letu 2006 97,8% vseh obveznosti do virov sredstev, medtem ko je na dan 31.12.2005 znašal podjetnikov kapital 96,6%.

V tabeli številka 3 je prikazan izkaz poslovnega izida za leto 2005 in leto 2006 po Slovenskih računovodskih standardih 2006. Iz preglednice je razvidna primerjava uspešnosti podjetja po leti.

Tabela 3: Podatki iz izkaza poslovnega izida za leto 2005 in 2006 v SIT

PODATKI IZ IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA		2006	2005
		Tekoče leto	Preteklo leto
1	Čisti prihodki od prodaje	16.503.793	20.210.991
2	Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0
3	Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0
4	Drugi poslovni prihodki (s prevrednotovalnimi poslovnimi odhodki)	0	0
5	Stroški blaga, materiala in storitev (5.1 + 5.2)	6.392.507	7.237.466
5.1	Nabavna vrednost prodanih blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	3.100.524	3.577.040
5.2	Stroški storitev	3.291.983	3.660.426
6	Stroški dela (6.1 + 6.2 + 6.3 + 6.4)	2.322.498	4.133.593
6.1	Stroški plač	1.246.019	2.969.050
6.2	Stroški socialnih zavarovanj (brez stroškov pokojninskih zavarovanj)	102.174	244.898
6.3	Stroški pokojninskih zavarovanj	109.640	262.760
6.4	Drugi stroški dela	864.665	656.885
7	Odpis vrednosti (7.1 + 7.2 + 7.3)	4.871.553	5.447.107
7.1	Amortizacija	4.871.553	5.447.107
7.2	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sred.	0	0
7.3	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	0
8	Drugi poslovni odhodki	2.162.137	3.903.912
9	Finančni prihodki iz deležev	0	0
10	Finančni prihodki iz danih posojil	0	0
11	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	11.530	12.620
12	Finančni odhodki iz oslabitev in odpisa finančnih naložb	0	0
13	Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	0	0
14	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	1.289	1.276
15	Drugi prihodki	0	1.879.337
16	Drugi odhodki	0	102.328
17	Skupaj prihodki (1+2+3+4+9+10+11+15)	16.515.323	22.102.948
18	Skupaj odhodki (5+6+7+8+12+13+14+16)	15.749.984	20.825.682
POSLOVNI IZID			
19	Podjetnikov dohodek (17-18)	765.339	1.277.266
20	Negativni poslovni izid 18-17)	0	0

Vir: Izkaz poslovnega izida 2005 in Izkaz poslovnega izida 2006

Iz izkaza poslovnega izida je razvidno, da je podjetje zmanjšalo podjetnikov dohodek za 40%, kar je posledica izgube prometa zaradi prekinitve pogodbe s podjetjem, ki je prinašalo samostojnemu podjetniku velike prihodke. Vidi se, da so se prihodki za leto 2006 znižali v primerjavi z letom poprej za 25%, saj so znašali leta 2006 le 16,5 mio SIT. Pri odhodkih pa je slika podobna. Ker so se odhodki znižali za 24% in tako v letu 2006 znašajo 15.749.984 SIT. Vse to je posledica upada prometa, saj se je podjetniku zmanjšal strošek goriva in strošek dela. V letu 2006 pa je odšel v pokoj še njegov zaposleni, zato so stroški dela nižji za 58%.

Če te podatke prenesemo v davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti vidimo rezultate, ki so zapisani v prilogi 1.

V davčni obračun so prepisani podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida. Podjetje je imelo 16,5 mio prihodkov v letu 2006 in tudi toliko je bilo davčno priznanih. Odhodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih so znašali 15,7 mio, od tega je bilo davčno nepriznanih 0,8 mio, ker so le-ti stroški, ki zadevajo privatno življenje. Zaradi tega ima podjetnik davčno priznanih odhodkov slabih 15 mio SIT. Razlika med davčno priznanimi prihodki in davčno priznanimi odhodki znaša 1.576.205 SIT in to je davčna osnova I. Podjetnik je dal v humanitarne namene 150.000 SIT sredstev, zato se mu za ta znesek zmanjša davčna osnova. Davčna osnova II znaša tako 1.426.205 SIT. V 16. točki davčnega obračuna je izračunana akontacija dohodnine na podlagi Zakona o dohodnini za leto 2006.

Akontacija dohodnine se izračuna na naslednji način, če je davčna osnova 1.426.205 SIT:

16% od 1.327.300 = 212.368 SIT

1.426.205 – 1.327.300 = 98.905 SIT

33% od 98.905 = 32.638 SIT

Skupaj znaša davčna obveznost za leto 2006 245.006 SIT (212.368 + 32.638).

Ker je v letu 2007 že plačana davčna obveznost iz naslova akontacije dohodnine 2006 v znesku 41.400 SIT, se to šteje za zmanjšanje davčne obveznosti leta 2006. Zaradi tega znaša obveznost za doplačilo akontacije v znesku 203.606 SIT (245.006– 41.400).

Za izračun predhodne akontacije za leto 2007 potrebujemo davčno obveznost leta 2006, ki v tem primeru znaša 245.006 SIT. Če ta znesek delimo z 12 meseci in dobimo mesečni obrok, ki je manjši od 95.856,00 SIT oziroma 400,00 EUR to pomeni, da se predhodna akontacija plačuje vsake tri mesece in znaša trimesečni obrok predhodne akontacije za leto 2007 61.251,50 SIT oziroma 255,60 EUR.

6.6 SKLEPNE UGOTOVITVE: PROBLEMI PRI SNOVANJU DAVČNIH POROČIL V PRAKSI IN PREDLOGI ZA REŠITEV

Problem je bil izpostavljen že v točki 6.2, kjer se je govorilo o opredeljevanju prihodkov. Iz tega vidika je dobro, da samostojni podjetnik dobro razmisli, kakšne bodo davčne obveznosti iz naslova prenosa nepremičnin preden nabavi nepremičnino ali vnese v podjetje nepremičnino, ki jo je pridobil oziroma zgradil med opravljanjem dejavnosti. Saj mora predvideti tako obveznosti, ki jih ima ob vnosu nepremičnine v podjetje kot tudi prenosu iz podjetja v gospodinjstvo. Novi zakon, ki je začel veljati 1.1.2007, je sicer v manjši meri poskušal popraviti to nastalo situacijo s tem, da je uvedel pomemben datum 1.1.2005. Vse nepremičnine, ki so bile v podjetje vnesene pred tem datumom, se ob prenehanju opravljanja dejavnosti ne bodo štete kot prihodek.

V skladu z Zakonom o davčnem postopku-1 in Zakonu o dohodnini-1 morajo vsi davčni zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov davčnemu organu predložiti davčni obračun, v njem pa davčni zavezanci ne morejo uveljavljati davčnih olajšav (splošne olajšave, olajšave za vzdrževane družinske člane, olajšave za invalidnost in seniorske olajšave), ki jih sicer lahko uveljavlja v napovedi za odmero dohodnine. Kar pomeni, da lahko davčni zavezanec plača davčno obveznost po davčnem obračunu, vendar bo ta davek dobil nazaj, ko bo v odmeri dohodnine uveljavljal olajšave. V teh primerih se je možno pogovoriti s strani davčne uprave za odlog plačila za to razliko. Predvsem zaradi nepotrebnega administriranja in zaradi načela ekonomičnosti izvajanja postopka je davčna uprava v začetku leta 2006 dovolila zavezancem, ki so oddali vlogo, odlog plačila davka po davčnem obračunu, vendar ne za celotno višino davka, ampak le za znesek davka, ki ga zavezanec ne bi plačal, če bi uveljavljal olajšavo. Vendar za ta odlog je potrebno plačati zamudne obresti po 38. členu Zakona o davčnem postopku-1 (Davčni bilten, 2006a, str. 14).

Po 1.1.2007 pa se bo to rešilo z novim predpisom, v katerem bo navedeno, da se bo v davčnem obračunu lahko upoštevala tudi olajšava, do katere so upravičeni samostojni podjetniki kot fizične osebe. To so: splošna olajšava, olajšava za družinske člane, olajšava za invalidnost in seniorska olajšava (Zakon o dohodnini-2, 2006).

Z vidika resnične prakse je popolnost zajetja dohodkov v obdavčitev precej problematična. Zelo slab nadzor omogoča obsežno utajevanje dohodkov iz sive ekonomije. Problem bi bilo moč rešiti z dobrimi kadri davčne uprave, kjer bi imeli inšpektorje s teoretičnim in praktičnim znanje. Če imajo osebe sposobnost dobro zlititi teorijo s prakso, je nadzor bolj uspešen in s tem hitrejšo ugotavljanje sive ekonomije.

Kot je že navedeno, je bil bistven problem samostojnega podjetnika predvsem to, da je moral državo financirati. To pomeni, da je moral plačati državi davek od dohodka iz

dejavnosti, ker niso bile upoštevane olajšave zavezanca kot fizične osebe. Olajšave so se upoštevale naknadno pri napovedi dohodnine kot fizične osebe in takrat bi samostojni podjetnik dobi vrnjeno to razliko. Ta neugodnost pa se je hitro rešila, saj Zakon o dohodnini-2 za leto 2007 predpisuje upoštevanje olajšav že v davčnem obračunu.

7. DAVČNA POROČILA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA V POVEZAVI Z DAVKOM NA DODANO VREDNOST

7.1 ZNAČILNOSTI DAVČNEGA POROČANJA O DAVKU NA DODANO VREDNOST

Davek na dodano vrednost, ki se pobira v državah članicah Evropske skupnosti, lahko najbolj opredelimo kot večfazni davek na dodano vrednost z odbitkom vstopnega davka. To pomeni, da se davek prenaša iz ene faze prometa v drugo, pri čemer pa se lahko v vsaki vmesni fazi prej zaračunani davek odšteje kot vstopni davek, vse do končnega porabnika, ki na koncu nosi celotno breme davka (Wakounig, 2004, str. 1093).

Slovenija je uvedla davek na dodano vrednost s 1.7.1999, ko je z njim nadomestila davek od prometa proizvodov in storitev. Ta davek je v celoti prihodek proračuna RS.

»Davčni zavezanec za davek na dodano vrednost je vsaka oseba, ki kjerkoli neodvisno opravlja katerokoli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti» (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Z vstopom Slovenije v Evropsko skupnost se je obseg davčne administracije v računovodskih oddelkih zaradi izpolnjevanja davčnih evidenc na področju davka na dodano vrednost povečal za večino slovenskih davčnih zavezancev. Povečanju davčne administracije vsekakor botruje odprava meja, zato morajo biti vzpostavljeni ustrezni administrativni mehanizmi za spremljanje pretoka blaga in storitev znotraj Evropske skupnosti ter zagotavljanje ustreznega nadzora s strani davčnih oblasti.

Davčni zavezanci, identificirani za namene davka na dodano vrednost, morajo zaradi zagotovitve podatkov o izdanih in prejetih računih voditi naslednje knjige (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006):

- knjiga izdanih računov (obrazec I-RAČ),
- knjiga prejetih računov (obrazec P-RAČ) in
- posebno evidenco o vstopnem davku na dodano vrednost pri uvozu blaga.

Poleg tega pa morajo voditi še naslednje knjige in evidence:

- knjigo izdanih računov za dobave blaga znotraj Evropske skupnosti, imenovana I-RAČ-D;

- knjigo prejetih računov za pridobitev blaga znotraj Evropske skupnosti, to je P-RAČ-P ter
- posebni evidenci za določene specifične transakcije.

Če davčni zavezanec dobavlja blago končnemu potrošniku iz druge države članice, ta transakcija ni oproščena plačila davka na dodano vrednost, zato se mu ta davek obračuna in za te transakcije ni potrebno voditi posebnih evidenc, pač pa se evidentira I-RAČ.

Novi Zakon o davku na dodano vrednost-1 navaja, da lahko davčni zavezanci po 1.1.2007 vse informacije za izračun davčnih obveznosti zagotavljajo v svojem knjigovodstvu. Davčnim zavezancem tako ni potrebno voditi knjige izdanih računov, knjige izdanih računov za dobave blaga znotraj Evropske skupnosti in za promet blaga v drugih državah članicah, knjige prejetih računov, knjige prejetih računov za pridobitve blaga znotraj Evropske skupnosti in posebne evidence o vstopnem DDV pri uvozu blaga (Davčni bilten, 2006b, str.42).

»Davčni zavezanci so dolžni davčnemu organu predložiti obračun davka na dodano vrednost za vsako davčno obdobje. Davčno obdobje za davčne zavezance, ki poslujejo z drugimi državami Evropske skupnosti, ne glede na obseg prometa ne more biti daljše od treh mesecev« (Novosti pri obdavčitvi z davkom na dodano vrednost ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, 2004, str. 20).

Obrazec DDV-O vsebuje pomembne podatke o vrednosti obdavčene dobave in DDV iz tega naslova, obdavčene nabave in DDV, oproščene nabave in dobave s pravico do odbitka DDV. Z vstopom Slovenije v Evropsko skupnost so v obrazcu dodana nova polja, in sicer za dobave blaga znotraj Evropske skupnosti, za druge dobave znotraj Evropske skupnosti, za pridobitev blaga znotraj Evropske skupnosti, tristranske pridobitve znotraj Evropske skupnosti, davek na dodano vrednost od pridobitve znotraj Evropske skupnosti po 8,5%, davek na dodano vrednost od pridobitve blaga znotraj Evropske skupnosti po 20%, vstopni davek od dodane vrednosti od pridobitve blaga znotraj Evropske skupnosti po 8,5%, vstopni davek od dodane vrednosti od pridobitve blaga znotraj Evropske skupnosti po 20%. Ta obrazec mora tako davčni zavezanec, identificiran za namene davka na dodano vrednost, kot tudi davčni zavezanec, ki ni identificiran za namene tega davka in tudi druge osebe, ki so plačniki davka, predložiti pri pristojnem davčnem organu (Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, 2006).

Davčni zavezanci, ki v zaporednih obračunih davka na dodano vrednost izkazujejo presežek vstopnega davka, lahko še naprej uveljavljajo pravico za vračilo le-tega v 60-ih dneh. Davčni zavezanec pa lahko pridobi status izvoznika ne glede na to, ali dobavlja blago v druge države, v tretje države oziroma na tretja ozemlja. Ena od pravic osebe, ki ima status izvoznika je, da dobi vrnjen vstopni davek v roku 30-ih dni (Kovač, 2006, str. 54).

Davčni zavezanci, ki so identificirani za namene davka na dodano vrednost in dobavljajo blago v druge države članice Evropske skupnosti, morajo vsake tri mesece, in sicer do 10. dne drugega meseca, ki sledi obdobju poročanja, davčnemu uradu predložiti podatke o teh dobavah v kvartalnem poročilu oziroma z novim Zakonom o davku na dodano vrednost-1, v rekapitulacijskem poročilu (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Rekapitulacijsko poročilo, ki ima okrajšavo VIES, pa davčni zavezanec izdela na podlagi knjige izdanih računov za dobave znotraj Skupnosti in zajema podatke o vrednostih dobavah za obdobje zadnjega trimesečja in mogoče popravke za preteklo obdobje poročanja. Iz tega poročila mora biti razvidno tudi to, kateremu davčnemu zavezancu je bilo blago dobavljeno. Poleg naziva prejemnika se mora v poročilo napisati tudi identifikacijsko številko. Tudi zaradi tega je pomembno, da se le-ta številka preveri, preden se napiše na izdani račun (Davčni bilten, 2004, str. 16).

Pri izpolnjevanju četrletnih poročil za dobave znotraj Evropske skupnosti je potrebno upoštevati, da:

- navedena poročila izpolnjujejo samo davčni zavezanci, identificirani za namene davka na dodano vrednost, za dobave blaga, izvršene drugim davčnim zavezancem, identificiranim za namene davka na dodano vrednost v drugi državi članici Evropske skupnosti;
- se v navedena poročila vpisujejo skupne vrednosti dobav in popravki vrednosti dobav znotraj Evropske skupnosti posameznim davčnim zavezancem, identificiranim za namene davka na dodano vrednost v drugi državi članici Evropske skupnosti;
- v navedenih poročilih se ne vpisuje promet storitev in prenos blaga, ki se ne šteje kot promet blaga opravljen za plačilo.

Namen poročanja je vzpostaviti kontrolni mehanizem za trgovanje na ozemlju Evropske skupnosti, saj so z vstopom Slovenije v Evropsko skupnost odpravljene meje med njo in drugimi državami članicami ter s tem carinski nadzor in kontrole nadzora davčnih utaj.

Načelo nevtralnosti pomeni, da je podobno blago v vseh državah članicah enako obdavčeno, ne glede na način proizvodnje ali distribuiranja (Knez, 2003, str. 136).

»O pravi harmonizaciji davčnih sistemov na področju davka na dodano vrednost v posameznih državah članicah bomo lahko govorili, ko bo na ravni Evropske skupnosti dosežena (Mijatović, Tokič, 2004, str. 64):

- uskladitev davčnih stopenj,
- uskladitev pravic do odbitka vstopnega davka na dodano vrednost,
- enotna uporaba predpisov na področju davka na dodano vrednost in
- posodobitev zdaj veljavnih pravil.»

»Postopek uvajanja in harmonizacije davka na dodano vrednost na notranjem trgu lahko na splošno razdelimo na tri faze (Mijatović, Tokič, 2004, str. 66):

- uvajanje davka na dodano vrednost v davčne sisteme držav članic,
- usklajevanje davčnih osnov med državami članicami in
- poenotenje števila in višine davčnih stopenj med državami članicami.«

»Zakaj si države članice v resnici ne prizadevajo za poenotenje davčnih stopenj po vzoru enotne carinske tarife, je samo po sebi razumljivo, saj je na primer vpliv davka na dodano vrednost na proračun države članice, da ne govorimo o drugih vplivih te dajatve na notranji sistem držav članic, bistveno drugačen od vpliva carin. To pomeni, da v sedanjem položaju tovrstna težnja (poenotenje stopenj) na evropskem trgu najverjetneje ne bi obrodila sadov. Na drugi strani pa se odpirajo prevelike razlike med davčnimi stopnjami. Vprašanje pri tem je, ali je v tem trenutku sploh mogoče vztrajati pri enotni stopnji davka na dodano vrednost na notranjem trgu Evropske skupnosti. Vsekakor je potrebno vztrajati pri zmanjšanju razlik in približanju stopnje davka na dodano vrednost oziroma z zanesljivostjo lahko trdimo, da moramo, če želimo izenačiti davčno obravnavanje blaga in storitev na notranjem trgu, nujno preiti k načelu izvora« (Mijatović, Tokič, 2004, str. 74).

V 29. členu Zakonu o davku na dodano vrednost-1 je v 4. odstavku zapisano pomembno določilo, ki pravi, da minister, pristojen za finance, lahko z namenom izogibanja dvojnega obdavčevanja, neobdavčevanja ali izkrivljanja dvojnega obdavčevanja določi, da velja pri drugih storitvah, ki so prav tako navedene v 29. členu tega zakona (storitve prenosa in odstopa raznih pravic, storitve oglaševanja, storitve svetovalcev, odvetnikov, bančne in zavarovalne transakcije, telekomunikacije, elektronske storitve,...), za kraj opravljanja storitve kraj, kjer se storitev dejansko uporabi in uživa (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

7.2 VPLIV IZBIRE NAČINA OBDAVČITVE Z DAVKOM NA DODANO VREDNOST NA DAVČNO OBREMENITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA IN NA ZASNOVO DAVČNIH POROČIL

Poznamo različne vrste davčnih zavezancev. V naslednjih alinejah so opredeljeni izrazi, ki se pogosto uporabljajo;

- DAVČNI ZAVEZANEC IDENTIFICIRAN ZA NAMENE DAVKA NA DODANO VREDNOST

To so davčni zavezanci, ki so se dolžni prijaviti in identificirati za namene davka na dodano vrednost, saj so v zadnjih 12 mesecih presegli 25.000,00 EUR obdavčljivega prometa ali so se prostovoljno odločili za obračunavanje davka na dodano vrednost. Davčni zavezanci, identificirani za davek na dodano vrednost so dolžni obračunavati ta davek pri opravljanju dejavnosti, hkrati imajo tudi pravico do odbitka vstopnega davka. »Davčni zavezanci, ki so zavezanci za davek na dodano vrednost, se

izkazujejo z identifikacijsko številko za davek na dodano vrednost tako za transakcije, opravljene na ozemlju Slovenije, kot tudi za pridobitve in dobave blaga oziroma opravljene storitve znotraj Skupnosti» (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

- MALI DAVČNI ZAVEZANEC

Le-ti niso identificirani za namene davka na dodano vrednost, saj v zadnjih 12 mesecih niso presegli 25.000,00 EUR obdavčljivega prometa, prav tako niso pridobili identifikacijske številke.

- DAVČNI ZAVEZANCI PO PLAČANI REALIZACIJI

Z novembrom 2005 velja posebna uredba obračunavanja davka na dodano vrednost po plačani realizaciji, in sicer za davčne zavezance, ki opravijo v obdobju 12 mesecev manj kot 208.000,00 EUR obdavčenega prometa (brez davka) in ni verjetno, da bi vrednost dobav v naslednjih 12 mesecih presegla omenjeni znesek. V ta znesek pa se ne vštevata nabava osnovnih sredstev. Pred prehodom na tak sistem obračunavanja davka na dodano vrednost pa mora davčni zavezanec predložiti vse obračune DDV ter plačati vse zapadle obveznosti.

Do nedavnega je bilo za vse davčne zavezance, identificirane za namene davka na dodano vrednost obvezno obračunavanje tega davka po načelu nastanka dogodka. To pomeni, da se pri izračunu davčne obveznosti pri prodajah in nabavah upoštevajo le poslani računi oziroma prejete fakture, na katerih je označen med drugim tudi znesek davka. Pri tem se ne upošteva ali smo od prodaj že prejeli plačilo ali ne. Prav tako se ne upošteva plačilo nabav iz naše strani. Tako se ta obračun zgodi v trenutku dejanskega nastanka dogodka. Gre za dogodek, ki govori o izdaji računa oziroma fakture in se zato ta obračun imenuje tudi obračun po fakturirani realizaciji ali zaračunani realizaciji (Stanovnik, 2004, str. 108).

Kot je bilo že omenjeno, je po novem možen tudi v Sloveniji obračun po plačani realizaciji za določene davčne zavezance. Ta obračun je zasnovan na načelu denarnega toka, zato se upoštevajo le prodaje, za katere smo prejeli plačilo, pri nabavah pa le nabave, ki smo jih dejansko plačali (Stanovnik, 2004, str. 108).

Davčni zavezanec, ki v zadnjih 12 mesecih ni presegel 208.000,00 EUR obdavčenega prometa brez DDV-ja in ni verjetno, da bo ta znesek presegel v naslednjih 12 mesecih, sme obračunavati in plačevati DDV na podlagi prejetih plačil za opravljene dobave blaga in storitev. V ta znesek se ne vštevata prodaja osnovnih sredstev (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Obveznost obračuna DDV za davčnega zavezanca, ki uporablja posebno ureditev po plačani realizaciji nastane na dan, ko prejme plačilo (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Pravica do odbitka vstopnega DDV-ja za davčnega zavezanca, ki uporablja posebno

ureditev po plačani realizaciji, nastane na dan, ko izvrši plačilo (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Davčni zavezanec sme začeti uporabljati posebno ureditev po plačani realizaciji na prvi dan katerega-koli svojega davčnega obdobja, če (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006):

- je predložil vse obračune DDV, ki jih je bil dolžan predložiti in je plačal vse zapadle obveznosti iz naslova DDV-ja;
- pred prehodom na posebno ureditev po plačani realizaciji ni bil pravnomočno obsojen zaradi storitve kaznivega dejanja ali bil kaznovan za hujši prekršek v zvezi z DDV-jem;
- v obdobju 12 mesecev pred prehodom na posebno ureditev po plačani realizaciji ni uporabljal te posebne ureditve;
- v svojem knjigovodstvu zagotovi izpolnjevanje pogojev za uporabo posebne ureditve po plačani realizaciji;
- vsaj 15 dni pred začetkom uporabe posebne ureditve po plačani realizaciji obvesti pristojni davčni urad o davčnem obdobju, v katerem bo začel uporabljati to posebno ureditev.

Jasno je, da je administrativna kontrola pri tem bistveno težja, saj je težje ugotoviti, če je bilo blago oziroma storitev dejansko plačana kot pa ugotoviti, ali je blago bilo dobavljeno oziroma storitev opravljena. Iz tega razloga zakon nalaga davčnemu zavezancu, ki uporablja posebno ureditev po plačani realizaciji, da mora v zakonitem roku hraniti račune, ki jih je plačal drugim davčnim zavezancem in dokazila o opravljenih plačilih. Tako mora davčnemu organu poročati o vseh izdanih računih, ki niso plačani do 31. decembra tekočega leta. Popis računov mora davčni zavezanec predložiti pristojnemu davčnemu uradu najpozneje do 31. januarja naslednjega leta (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Ob uvedbi sistema DDV se je Slovenija odločila, da ne bo uveljavila posebne rešitve, ki jo že ves čas omogoča šesta direktiva, zato je davčnim zavezancem obstoječi sistem fakturirane realizacije nemalokrat povzročal velike finančne težave. Seveda pa prinaša možnost uporabe posebne ureditve po plačani realizaciji davčnim zavezancem poleg ugodnosti tudi nekatere dodatne obveznosti, ki se kažejo v povečanju administrativnih zahtev v zvezi z obračunavanjem davka na dodano vrednost. To pomeni, da morajo davčni zavezanci poleg ostalih podatkov, spremljati tudi podatke o prejetih in izvršenih plačilih, zahtevati dokumentacijo o teh podatkih ter davčnemu organu poročati o vseh izdanih računih, ki ne bodo plačani do 31.12. tekočega leta (Verbajs, 2005, str. 49).

Obveznost za obračun davka na dodano vrednost nastane za davčnega zavezanca, ki uporablja posebno ureditev po plačani realizaciji, na dan, ko prejme plačilo, pravico

do odbitka vstopnega davka na dodano vrednost pa na dan, ko izvrši plačilo (Verbajs, 2005, str. 49).

Omenjene posebne ureditve ni mogoče uveljavljati za določene storitve oziroma transakcije (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006):

A) za uvoz oziroma izvoz blaga ter dobav in pridobitev blaga iz drugih držav članic EU;

B) druge določene transakcije na domačem trgu:

- pogodbe o finančnem najemu, ko gre za prenos lastninske pravice s poplačilom zadnjega obroka,
- pogodbe o prodaji oziroma nakupu blaga s pridržkom lastninske pravice,
- transakcije na podlagi kreditne ali posojilne pogodbe,
- v primeru, ko je kupcu dana možnost plačila računa na katerem je izkazan DDV v obdobju daljšem od 6 mesecev od datuma izdaje računa,
- za dobave blaga oziroma storitev, za katere je bil izdan račun, še pred dejansko dobavo oziroma opravljeno storitvijo.

Posebna ureditev je torej po 1. januarju 2006 opredeljena kot možnost, ki jo davčni zavezanci lahko izkoristijo, če je tak njihov poslovni interes. V teh primerih morajo davčni organ pismeno obvestiti, in sicer 15 dni pred začetkom uporabe posebne ureditve, da želijo obračunavati DDV po plačani realizaciji že v naslednjem obračunskem obdobju (Verbajs, 2005, str. 49).

Iz Zakona o davku na dodano vrednost-1 izhaja tudi to, da bo davčni organ lahko zadržal začetek obračuna DDV-ja po plačani realizaciji ali prepovedal njegovo uporabo, če bo ugotovil kakršnokoli zlorabo ali nespoštovanje pogojev.

Če davčni organ iz obvestila davčnega zavezanca ali drugih podatkov, ki so mu na razpolago ugotovi, da obstaja sum zlorabe posebne ureditve po plačani realizaciji ali če mora preveriti točnost in popolnost podatkov v obvestilu, lahko davčnemu zavezancu začasno, največ pa za 2 meseca, prepove uporabo posebne ureditve po plačani realizaciji (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Davčni organ mora v roku iz prejšnjega odstavka izdati odločbo, s katero prepove uporabo posebne ureditve po plačani realizaciji, če ugotovi, da je davčni zavezanec želel uporabiti to posebno ureditev zaradi izoginitve davku ali če ugotovi, da predpisani pogoji za uporabo posebne ureditve po plačani realizaciji niso bili izpolnjeni. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe davčnega organa (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006).

Davčnemu zavezancu preneha pravica do uporabe posebne ureditve po plačani realizaciji, če (Zakon o davku na dodano vrednost-1, 2006):
- je bil med uporabo te ureditve obsojen storitve kaznivega dejanja ali kaznovan za

- hujši prekršek v zvezi z DDV-jem,
- je uveljavljal odbitek vstopnega DDV-ja, kot da ne bi uporabljal posebne ureditve po plačani realizaciji,
 - davčni organ utemeljeno sumi, da je davčni zavezanec zlorabil posebno ureditev po plačani realizaciji.

Samostojni podjetniki so na vseh seminarjih in predstavitev izpostavljali problem plačevanja kupcev po zapadlosti in hkrati zahtevali obračun davka na dodano vrednost po plačani realizaciji. Sedaj je država temu ugodila in kaj se je zgodilo. Davčni uradi beležijo zelo malo število tistih davčnih zavezancev, ki so se odločili za ta način obračuna po 1.1.2006. Kje so vzroki za to?

Davčni zavezanci so morali premisliti ali se jim bolj splača, dati državi, kar ji pripada takoj ali z odmikom in s tem imeti več administrativnih zadev, kajti zahtevajo se dodatni podatki in poročila, ki jih zahteva davčna uprava od davčnega zavezanca v zvezi z neplačanimi terjatvami (Verbajs, 2006, str. 39).

Poleg tega je bilo treba urediti oziroma spremeniti računovodski program, kar je prineslo dodatne težave, čas in denar.

Vsekakor je ta sprememba prinesla nekaj pozitivnega za zavezance, ki imajo težave z neplačniki, medtem ko za državo to pomeni manj proračunskih prihodkov iz naslova davka na dodano vrednost. Vprašamo se lahko, kje vse ima država namen pridobiti ta izpad prihodkov.

V praktični primerjavi obeh obračunavanj se posvetimo podjetju, sicer malemu samostojnemu podjetniku, ki opravlja storitveno dejavnost in se ne more odločiti, po kateri realizaciji naj bi obračunal ta davek.

Praktičen primer se vsebinsko nanaša na podatke iz leta 2006, zato se uporabljajo določila Zakona o davku na dodano vrednost, 2006.

Proučevano podjetje je malo, saj kot smo že omenili, je imelo v letu 2006 le 16,5 milijona slovenskih tolarjev prihodkov iz poslovanja. To pomeni, da izpolnjuje pogoje, ki so opredeljeni z Zakonom o davku na dodano vrednost, 2006, za posebno ureditev po plačani realizaciji.

To podjetje, kot marsikatero drug, ima veliko težav s plačilno sposobnostjo njihovih kupcev, kajti okrog 30 odstotkov njihovih kupcev še ni plačalo svojih obveznosti do tega podjetja, čeravno je obveznost zapadla že pred meseci, kar pomeni, da so gre za stare terjatve. Vendar to še ni vse. Podjetje ima večinoma kupce, ki sicer plačajo, vendar z manjšo zamudo, kar pomeni po preteku roka za plačilo. Podjetje mora vseeno za vse te prihodke odvesti tudi davek na dodano vrednost. Sedaj država od samostojnega podjetnika, ki izpolnjuje pogoje za posebno ureditev po plačani realizaciji, zahteva le plačilo izstopnega davka na dodano vrednost, katerega so

dobili plačanega od kupcev. Ker pa podjetje sproti plačuje vse obveznosti, ki jih ima do dobaviteljev, lahko podjetje od države zahteva odbitek vstopnega davka na dodano vrednost za ta plačan vstopni davek. Za lažjo pot naprej, bi najprej podali tabelo, v kateri so zajeti vstopni davki na dodano vrednost po mesecih in jih podjetje lahko uporabi kot odbitek, saj je redni plačnik obveznosti do dobaviteljev. Skupni znesek namreč znaša 512.279,00 SIT.

Tabela 4: Vstopni DDV v letu 2006 po mesecih za podjetje iz primera v SIT

MESEC	VSTOPNI DDV
JANUAR	31.034,00
FEBRUAR	18.400,00
MAREC	34.328,00
APRIL	29.817,00
MAJ	28.636,00
JUNIJ	54.239,00
JULIJ	32.255,00
AVGUST	76.373,00
SEPTEMBER	28.631,00
OKTOBER	50.634,00
NOVEMBER	9.111,00
DECEMBER	118.821,00
SKUPAJ	512.279,00

Vir: Izkaz poslovnega izida 2006

S tabelo 5 lahko lažje predstavim tudi izstopni DDV, ki ga podjetje dobi s prihodki in katerega je potrebno plačati ob zaračunani realizaciji. Ker pa se vstopni DDV odšteje od izstopnega, je ta znesek, ki ga mora podjetje plačati državi malo nižji iz tega razloga. Pa pogledjmo koliko je znašalo dejansko plačilo davka na dodano vrednost v letu 2006 za to podjetje. (glej Tab. 4, na str. 45)

Tabela 5: Prikaz odbitka vstopnega DDV od izstopnega DDV in plačilo DDV (zaračunani realizacija) po mesecih za leto 2006 v SIT

MESEC	DDV ZARAČUNANA		VSTOPNI DDV		PLAČILO DAVKA ZARAČUNANA REALIZACIJA
JANUAR	26.970,00		31.034,00		-4.064,00
FEBRUAR	81.492,00		18.400,00		63.092,00
MAREC	107.138,00		34.328,00		72.810,00
APRIL	60.216,00		29.817,00		30.399,00
MAJ	185.349,00		28.636,00		156.713,00
JUNIJ	228.584,00	<i>MINUS</i>	54.239,00	=	174.345,00
JULIJ	36.282,00		32.255,00		4.027,00
AVGUST	213.430,00		76.373,00		137.057,00
SEPTEMBER	158.897,00		28.631,00		130.266,00
OKTOBER	194.916,00		50.634,00		144.282,00
NOVEMBER	347.882,00		9.111,00		338.771,00
DECEMBER	148.270,00		118.821,00		29.449,00
SKUPAJ	1.789.426,00		512.279,00		1.277.147,00

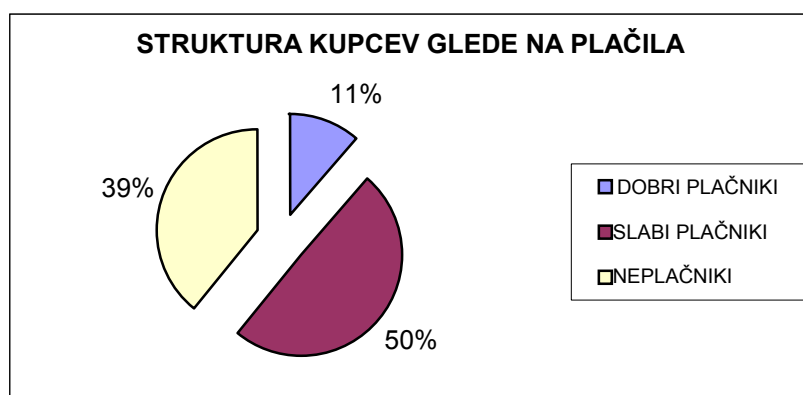
Vir: Izkaz poslovnega izida 2006

Iz tega je razvidno, da je podjetje imelo leta 2006 skupaj 1,789 milijona slovenskih tolarjev izstopnega davka na dodano vrednost, od katerega je odštelo vstopni DDV v višini 512.279,00 SIT in tako je lepo razvidno, da je podjetje plačalo državi 1.277.147,00 SIT davka na dodano vrednost. Ta podatek je sicer lastniku podjetja znan. Zanima pa ga, kakšen bi bil ta znesek, če bi se davek plačeval po plačani realizaciji.

Če vemo, da podjetje sproti plačuje vse obveznosti, nam vstopnega davka ni potrebno ponovno računati, ker je enak zgornjemu. (glej Tab. 4, na str. 45)

Prodajni davek pa se razlikuje, in sicer to zavisi od tega kako dobri plačniki so kupci. V naslednji sliki bom prikazala strukturo kupcev glede na plačila.

Graf 1: Struktura kupcev glede na plačila v danem podjetju v letu 2006 v odstotkih

Vir: lasten vir, 2006

Kot dobre plačnike obravnavamo kupce, ki plačajo v dogovorjenem roku, in sicer v mesecu, v katerem je račun tudi izdan. Le-teh je zelo malo. Največ, kar polovica vseh kupcev, je slabih plačnikov. To so kupci, ki so sicer plačali svoj dolg, vendar ne v dogovorjenem roku, kar pomeni, da je podjetje moralo plačati DDV, plačanega pa še ni dobilo. Skoraj 40% pa je neplačnikov, kar pomeni, da svojih obveznosti do tega podjetja niso poravnali, čeravno je rok plačila že potekel pred meseci.

Iz tega je razvidno, da je obračun davka na dodano vrednost po fakturirani realizaciji veliko breme za podjetja. Z novo zakonodajo je bistveno drugače, zato si pogledjmo koliko bi podjetje plačalo davka v letu 2006, če bi imel na razpolago plačano realizacijo.

Tabela 6: Prikaz odbitka vstopnega DDV-ja od izstopnega DDV-ja in plačilo DDV-ja (plačana realizacija) po mesecih za leto 2006 v SIT

DDV PLAČANA		PLAČAN VSTOPNI DDV		PLAČILO DAVKA PLAČANA REALIZACIJA
12.500,00		31.034,00		-18.534,00
13.265,00		18.400,00		-5.135,00
37.823,00	MINUS	34.328,00	=	3.495,00
92.154,00		29.817,00		62.337,00
94.751,00		28.636,00		66.115,00
114.640,00		54.239,00		60.401,00
63.011,00		32.255,00		30.756,00
140.654,00		76.373,00		64.281,00
142.659,00		28.631,00		114.028,00
101.492,00		50.634,00		50.858,00
86.481,00		9.111,00		77.371,00
188.688,00		118.821,00		69.867,00
1.088.118,00	MINUS	512.279,00	=	575.840,00

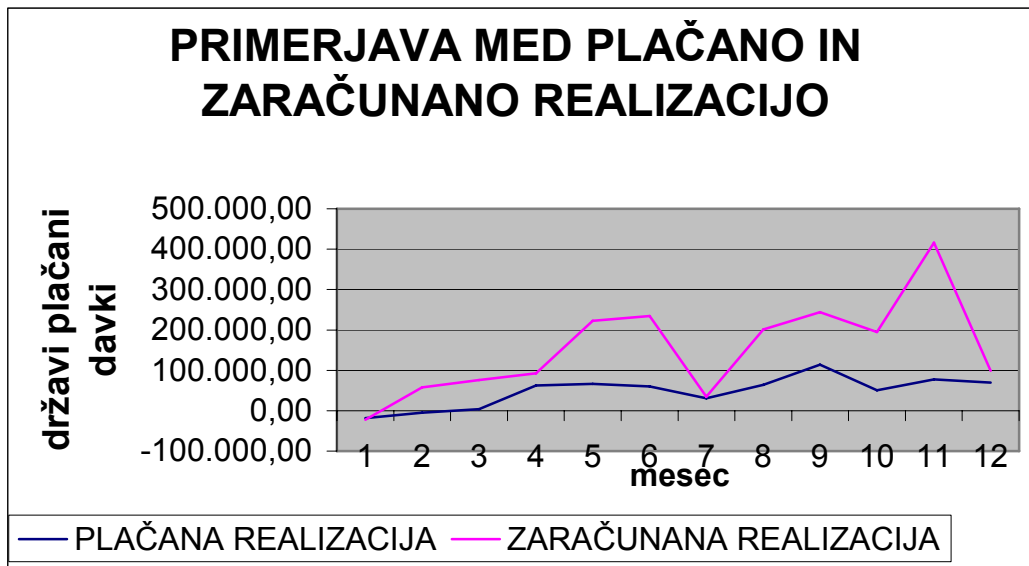
Vir: lasten vir, 2006

Tukaj se vidi, da je razlika davka, ki ga mora podjetje plačati državi velika.

1.277.147,00 SIT
 - 575.840,00 SIT
 = 701.308,00 SIT

Po zaračunani realizaciji ga je plačalo kar skoraj 1,3 milijona SIT, medtem ko bi ga po plačani realizaciji plačalo le 0.6 milijona, ob predpostavki, da je vstopni davek plačan takoj. Razlike je za približno 700.000,00 SIT.

Graf 2: Primerjava plačanega davka med plačano in zaračunano realizacijo v SIT po mesecih v letu 2006 za podjetje

Vir: lasten vir, 2006

7.3 SKLEPNE UGOTOVITVE

S 1.1.2007 se uporablja nov Zakon o davku na dodano vrednost-1, ki po vsebini ne odstopa od temeljnih načel obstoječega zakona. Novi zakon se je še bolj prilagodil pravilom v Šesti direktivi. V praksi se srečujemo z nebistvenim, pa vendar težjim problemom, saj zakona težje primerjamo, ker so preštevilčeni skoraj vsi člani, z razlogom, da je zakon veliko bolj jasen in pregleden po vsebini. Kako bomo izvajali v praksi posamezne določbe, pa je boj natančno opredeljeno v Pravilniku o izvajanju davka na dodano vrednost (Verbajs, 2007, str.46).

Tudi v novem zakonu je možnost obračunavati davek na dodano vrednost po plačani realizaciji in zato je v nalogi narejen praktičen primer za lažjo primerjavo. Iz podatkov samega primera je odvisna končna slika primerjave. V primeru smo navedli predpostavke o sprotne plačevanju podjetnika, kar pomeni, da se vstopni davek odbija vsak mesec sproti, ter da je malo dobrih plačnikov in veliko slabih. Kot slabe plačnike smo obravnavali podjetnikove kupce, ki račune plačajo, vendar z večjo ali manjšo zamudo pri plačilu. Tako ti dve predpostavki zaokrožujeta rezultat primera, ker jasno kažeta na večjo razliko med plačano in zaračunano realizacijo. Primer bi imel popolnoma drugačen rezultat že ob predpostavki, da je podjetnik slab plačnik. Če povzamemo, ne moremo posploševati in oceniti kaj je boljši in kaj slabši način obračunavanja. Vsak podjetnik zase ve, kakšen način plačevanja ima sam in kakšno imajo njegovi kupci ter se na podlagi tega odloči za način obračunavanja davka na dodano vrednost, ki mu je najbližje.

8. ZNAČILNOSTI KOMUNICIRANJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA Z DAVČNO UPRAVO

Komuniciranje je sestavni del vsakdanjega življenja. Komuniciramo, ko se pogovarjamo s prijatelji ali s stranko. Za poslovneže je komuniciranje ključnega pomena, saj je poslovno komuniciranje zmeraj sredstvo za doseg nekega cilja. Če poslovnež pri svojem komuniciranju ni dovolj spreten in ne doseže zastavljenega cilja, se lahko vprašamo, če ima dovolj znanja in spretnosti, ki jih potrebuje za komuniciranje (Mihaljčič, 2000, str. 8).

Podjetnik posameznik pri svojem delu potrebuje dobre poslovne odnose predvsem z davčno upravo in njenimi referenti, saj od njih lahko prejema vrsto informacije v zvezi z novimi predpisi. To je zelo pomembno pri poslovanju, ker mora podjetnik obračunavati davke in dajatve ter jih plačevati Davčnemu uradu, poleg tega pa mora zraven predložiti obrazce, ki se nanašajo na posamezne davčne obveznosti. Pri tem je pomembno poudariti, da se izboljšuje stanje davčne uprave na tem področju in z vsakim letom ponudi podjetnikom več informacij in več možnosti za izpolnitev obveznosti, ki jih od davčnih zavezancev zahteva davčna uprava. Predvsem je pomembno izpostaviti tudi elektronsko poslovanje z davčno upravo, ki zavezancem omogoča lažje in hitrejše poslovanje z davčno upravo.

8.2 POSREDOVANJE DAVČNIH POROČIL DAVČNI UPRAVI

Vsak davčni zavezanec ima dolžnost posredovati davčna poročila in druge dokumente davčnim organom. Le-to je davčnemu zavezancu omogočeno storiti na več načinov.

Vsak zavezanec za davek lahko posreduje potrebne podatke davčnemu organu osebno v sprejemno pisarno v času uradnih ur. Ta način ni sodoben, saj podjetnikom vzame veliko dragocenega časa pri pripravi podatkov v papirni obliki, ki jih mora dostaviti v določenem času na točno določeno mesto. Slaba stran je vsekakor potreben čas in oportunitetni stroški.

Malo boljši način, ki zavzame podjetniku manj časa je, da davčne podatke posreduje posredno preko pošte, s pomočjo priporočene pošiljke ali povratnice. Pri priporočeni pošiljki dobi podjetnik potrdilo, da je oddal pošiljko oziroma pri povratnici, da je pošta dostavljena. Pri tem se povečajo dejanski stroški pošiljanja pošte.

V sedanjem času je v ospredju uporaba elektronskega poslovanja z davčno upravo, saj pri tem davčni organi zelo napredujejo in uvajajo novosti in dopolnitve ter tako omogočajo davčnim zavezancem lažje, hitrejše in cenejše oddajanje vseh potrebnih davčnih podatkov. Ta način poslovanja z Davčno upravo se imenuje eDavki.

Uporabnik eDavkov lahko postane vsak davčni zavezanec. eDavki so spletni servis, zato je pogoj za uporabo računalnik z dostopom do interneta. Za uporabo davčni

zavezanec potrebuje računalnik s primerno opremo, dostop do interneta in ustrezno digitalno potrdilo. Digitalno potrdilo služi za identifikacijo uporabnika v elektronskem poslovanju.

Za elektronsko poslovanje prek eDavkov je nujna uporaba digitalnega potrdila in zasebnega ključa, ki v elektronskem poslovanju nadomeščata osebno legitimacijo in omogočata varno komunikacijsko povezavo prek spleta. S pomočjo elektronskega potrdila in zasebnega ključa se lahko podpišejo vloženi dokumenti (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Registration/DigicertWhatis.aspx>, 2007).

Strojna oprema, ki je po navodilih Davčne uprave RS nujno potrebna, da ima davčni zavezanec možnost poslovati z davčno upravo preko edavkov je (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/Requirements.aspx>, 2007) :

- Pentium III ali boljši (odvisno od operacijskega sistema),
- 64 MB RAM ali več (odvisno od operacijskega sistema),
- 10 MB praznega prostora na trdem disku (za namestitve varnostnih komponent in začasnih datotek),
- oprema za varno shranjevanje digitalnega potrdila: bralnik pametnih kartic, USB vtičnica ali podobno. (digitalno potrdilo lahko shranite tudi na lokalni disk računalnika, vendar ga je zaradi varnosti zelo priporočljivo hraniti na mediju, ki se ga da odstraniti in spraviti.),
- povezava z internetom hitrosti 32 kbs ali več.

Programska oprema, ki omogoča delovanje programov, ki jih ima Davčna uprava za elektronsko poslovanje z davčnimi zavezanci je (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/Requirements.aspx>, 2007) :

- operacijski sistem (podprti so: Windows 98, Windows 2000, Windows Me, Windows XP, Windows 2000 server, Windows 2003 Server, Linux Pingo 2.0),
- brskalnik (podprti so: Internet Explorer 5.5 ali kasnejša različica, Mozilla 1.7.x ali Mozilla Firefox 1.0.x),
- priporočljivi so paketi posodobitev z varnostnimi popravki.

S pomočjo eDavkov so lahko fizične osebe, ki so opravljale dejavnost v letu 2006, posredovale davčni upravi naslednje obrazce: (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/AllForms.aspx>, 2007):

- obrazec DDV-O (Obračun DDV),
- obrazec DDV-P2 (Zahtevke za izdajo identifikacijske številke za DDV),
- obrazec DDV-lzv (Vloga za pridobitev statusa izvoznika),
- obrazec DDV-eRac (Priglasitev izdajanja in prejemanja računov v elektronski obliki),
- Obrazec DDV-eRacPrek (Preklic priglasitve izdajanja in prejemanja računov v elektronski obliki),
- Obrazec NF-PrevZav (Vloga za preverjanje podatkov o davčnih zavezancih,

- Obrazec NF-PrevZavR (Poročilo o preverjanju podatkov o davčnih zavezancih),
- Obrazec NF-LD (Lastni dokument),
- Obrazci EDP (to so splošni obrazci e Davkov za vloge in prijave),
- Obrazci VIES (Vloga za preverjanje identifikacijskih števil v EU, Poročilo o preverjanju identifikacijskih številke v EU, Kvartalno poročilo),
- REK-1a (Obračun davčnih odtegljajev od plačil vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo),
- REK-1d (Obračun davčnih odtegljajev za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja),
- REK-2 (Obračun davčnih odtegljajev od odhodka po Zdoh-2, ki nisodohodki iz delovnega razmerja),
- REK-3a (Obračun davčnih odtegljajev za dohodke iz oddajanja premoženja v najem in za dohodke iz prenosa premoženjske pravice),
- REK-3b (Obračun davčnega odtegljaja za obresti in dividende),
- REK-4 (Obračun davčnih odtegljajev za druge dohodke (98. člen Zdoh-1),
- Obrazec KP-KPD (Kontrolni podatki za dohodnino),
- Napoved za odmero davka od dohodka iz dejavnosti,
- Obvestilo o zaposlitvi dijakov ali študentov, ki so pričeli z delom na podlagi napotnic,
- Poročilo o dohodku od prihrankov v obliki plačil obresti,
- Obračun dodatne koncesijske dajatve.

8.2 NADZOR DAVČNIH POROČIL

Davčni nadzor obsega nadzor nad izvajanjem oziroma upoštevanjem zakonov o obdavčevanju in Zakona o davčnem postopku-2. Davčni nadzor obsega nadzor davčnih obračunov, nadzor in kontrolo v skladu s carinsko službo, davčni inšpekcijski nadzor in davčno preiskavo (Zakon o davčnem postopku-2).

Davčni kontrolorji so zaposleni v Davčnih uradih po geografskih območjih celotne Slovenije. Le-ti se ukvarjajo s kontrolo oziroma natančneje s preverjanjem formalne, logične in računске pravilnosti ter pravočasnosti oddaje vseh listin s strani davčnega zavezanca.

To pomeni, da prvi korak na strani davčnih organov naredijo davčni kontrolorji, ki sprejmejo vse potrebne listine od davčnega zavezanca. Pogovor z davčno kontrolorko nam je razjasnil pogled v njihovo delo.

Če pogledamo najprej mesečne v tej davčne obveznosti zavezanca. Vsak mesec mora samostojni podjetnik, ki zaposluje vsaj enega delavca, oddajati Davčni upravi plačilne liste.

Ko na Davčni upravi dobijo vse potrebne listine, sledi obdelava podatkov. Kontrolorji vnesejo podatke iz plačilnih listov v računalnik, ki ima vgrajen posebni program imenovan OEC (obračun prispevkov in davkov), s pomočjo katerega kontrolorji vsak mesec sproti natančno obdelajo in pregledajo podatke, ki jih njim posredujejo zavezanci. Davčni kontrolorji v računalniški program vnesejo le bruto plačo in na podlagi tega program sam izračuna kolikšna je zavezančeva obveznost do države iz naslova prispevkov in davkov.

Pravzaprav kontrolorji tudi vsak mesec sproti preverjajo, koliko zaposlenih ima podjetnik. To je vsekakor ena izmed stvari, ki jih kontrolirajo le pri samostojnih podjetnikih, medtem ko pravne osebe in število njihovih zaposlenih kontrolirajo le enkrat letno.

V tem programu je moč takoj ugotoviti nepravilnosti, kajti z nenehno kontrolo plačilnih listov in samih plačil s pravilnimi sklici takoj zasledijo nepravilnost. Zato pa je zelo pomembno, da se položnice za plačilo prispevkov in davkov pravilno izpolnijo. Pomembni so predvsem pravilno sešteti zneski in sklici, ki vsebujejo davčne številke in konte, s pomočjo katerih se ob knjiženju izpisov na Davčni upravi zneski pravilno zaprejo s konti. Če davčni kontrolorji zasledijo kakšno manjšo napako, to ustno po telefonu obvestijo davčnega zavezanca in tako se napaka lahko hitro odpravi.

Če davčni organ ugotovi, da je plačnik davka davčni odtegljaj odtegnil od dohodka zaposlenega, vendar ga ni plačal ali ga ni plačal v celoti, se davčni odtegljaj s pripadajočimi dajatvami izterja od plačnika davka. Lahko pa se zgodi, da ga ni ne odtegnil in ne plačal, v takem primeru se bremeni plačnika davka (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

V primeru letnih davčnih obveznosti je postopek malo drugačen. Davčni zavezanec mora predložiti davčni obračun pristojnemu davčnemu organu na način in v rokih, predpisanih v zakonu. Če pa davčni zavezanec iz opravičljivih razlogov ne more predložiti davčnega obračuna v predpisanem roku, davčni organ na njegov predlog s sklepom dovoli predložitev davčnega obračuna po izteku predpisanega roka (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Davčni organ tekoče vodi za vsakega davčnega zavezanca enotno davčno evidenco po vrstah davkov, ki jih je dolžan plačevati posamezni davčni zavezanec. Davčni zavezanec ima pravico do brezplačnega vpogleda v davčno evidenco ali pravico pridobitve izpisa (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Davčna uprava obvesti davčne zavezance o stanju njihovih terjatev in obveznosti iz naslova davkov na dan 31. decembra. O stanju terjatev in obveznosti na dan 31. decembra jih mora obvestiti najkasneje do 28. februarja (Zakon o davčni službi-1, 2007).

Poleg tega Davčni urad tudi sproti obvešča zavezanca o terjatvah. Ko davčni organ pri nekem zavezancu ugotovi davčne terjatve, ki so že zapadle v plačilo, pošlje zavezancu dolgovani seznam in ga pozove k plačilu. Če se plačilu ne odzove, pošlje zavezancu in banki, kjer ima zavezanec odprt poslovni račun, sklep o prisilni poravnavi dolga. Banka na podlagi tega sklepa blokira sredstva na poslovnem računu dolžnika v višini dolga iz sklepa. Ko Davčni urad RS ugotovi, da je bil sklep dolžniku vročen, pošlje banki obvestilo o vročitvi in banka je dolžna nakazati sredstva iz poslovnega računa zavezanca na prehodni račun Davčnega urada do višine dolga iz sklepa z zakonitimi zamudnimi obrestmi do dneva plačila.

Davčni uradi, ki so organizirani po geografskem principu, opravljajo odmero, obračunavanje, nadzor in izterjevanje davkov, prispevkov (prispevkov za socialno varnost v okviru Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije) in dajatev na podlagi Zakona o davčni službi-2. Izvajajo pa tudi vračila preveč plačanih davkov, z letom 2005 pa ima davčna uprava tudi nalogo preprečevanja in odkrivanja davčnih prekrškov ter drugih kaznivih dejanj in vodenja postopka za prekrške, kar pomeni, da je davčni organ od leta 2005 tudi prekrškovni organ.

Naloge te davčne službe opravljajo Davčna uradi Republike Slovenije, ki so krajevno pristojni na svojem geografskem območju in tako pokrivajo vse davčne zavezanca (fizične osebe, samostojne podjetnike in pravne osebe), ki imajo sedež na območju posameznega davčnega urada. Se pravi, da Davčni urad RS odmerja, pobira in izterjuje obvezne dajatve ter nadzira in evidentira njihovo plačevanje (Zakon o davčni službi-1, 2007).

Vsi davčni uslužbenci pa so seznanjeni, da morajo kot zaupno varovati vsa dejstva, okoliščine, podatke odločitve in druge dokumente, ki se nanašajo na posameznega zavezanca za davek. Tukaj gre za davčno tajnost, ki je na vsakem dokumentu jasno napisana in se je tega potrebno držati (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Zaradi temeljnih pravic zavezancev za davek so v drugem poglavju Zakona o davčnem postopku-2 navedena načela davčnega postopka, ki omogočajo in olajšujejo presojo pravilnosti in zakonitosti dela davčnega organa pri uporabi predpisov in jamčijo strankam sodelovanje v postopku pri uveljavljanju in varstvu njihovih pravic in pravnih koristih. Ta načela so (Zakon o davčnem postopku-2, 2006):

- načelo zakonitosti v davčnih zadevah,
- načelo materialne resnice in davčnih zadev,
- načelo sorazmernosti,
- načelo gotovosti, seznanjenosti in pomoči,
- načelo tajnosti podatkov,
- načelo zakonitega in pravočasnega izpolnjevanja in plačevanja davčnih obveznosti,

- načelo dolžnosti dajanja podatkov.

Zavezanec za davek ima pravico, da je pravočasno in na primeren način obveščen o spremembah v zakonih o obdavčevanju in drugih predpisih. Prav tako je pravica davčnega zavezanca, da pridobi informacijo o načinu izračunavanja in plačevanja davkov ter podatkov o stanju svojih davčnih obveznosti.

V Zakonu o davčnem postopku-2 je dodan nov člen o zavezujoči informaciji. Če je zavezanec za davek negotov, kakšna bo davčna obravnava njegovih nameranih poslovnih dogodkih, lahko na podlagi 14. člena ZdavP-2 vloži pri davčni upravi zahtevek za izdajo pisne zavezujoče informacije o davčni obravnavi teh dogodkov. S pomočjo vsebine zavezujoče informacije bo zavezanec presodil ali bo nameravan poslovnih dogodek izpeljal ali ne. S tem je doseženo tudi poenotenje delovanja davčnega organa, s tem pa se bo povečalo tudi zaupanje v pravilnost postopanja davčnega organa.

Davčni organ tekoče vodi za vsakega davčnega zavezanca enotno davčno evidenco po vrstah davkov, ki jih je dolžan plačevati posamezni davčni zavezanec. Davčni zavezanec ima pravico do brezplačnega vpogleda v davčno evidenco ali pravico pridobitve izpisa (Zakon o davčnem postopku-2, 2006).

Zakaj sploh pride do inšpiciranja podjetnika? Možnost, da bo davčna uprava izvršila inšpekcijski pregled je večja v primeru, če davčni kontrolor na Davčnem uradu pogosto odkriva napake pri izpolnjevanju davčnih obveznosti. Ni pa to edino merilo, ki odloča o tem, pri katerem zavezancu bo opravljen ta nadzor. Zakonodajca o tem navaja le-to, da davčni organ izbere davčnega zavezanca za inšpekcijski pregled sam, po objektivnih kriterijih, da izbor temelji na letnem načrtu (podlaga zanj so statistične metode), lahko pa tudi na predlog državnega organa ali ob prijavi delavca, ki je pri podjetniku zaposlen. Slednji kriterij je največkrat uporabljen v praksi za samostojne podjetnike, saj se delavci nemalokrat pritožujejo, da jim delodajalec ne plačuje prispevkov, da jim za davčne namene prikazuje in izplačuje minimalno plačo, v resnici pa plačo dobiva še v gotovini, kar pomeni, da se izogne višjim davčnim dajatvam iz naslova plač. Takšen izbor zavezanca za davčno inšpekcijski nadzor je začetna faza davčnega nadzora (Perme, 2005, str. 50).

Vsak davčni inšpektor začne svoje delo na podlagi delovnega naloga, ki ga dobi od svojega nadrejenega v Davčnem uradu. Nato samostojno in z pravilno uporabo predpisov ugotavlja dejstva in okoliščine ter odloča v postopku.

Sama priprava na davčno inšpekcijski nadzor obsega analizo, pri kateri se primerjajo podatki s prejšnjim obdobjem in na podlagi tega se ugotovijo razna nihanja ali neobičajne vrednosti, kar privede do tega, da inšpektor določi težišče inšpekcijskega nadzora. Inšpektor nato oceni in predlaga kaj bo inšpiciral, kako temeljite morajo biti preveritve, kakšne postopke bo ubral, koliko časa bo za nek nadzor potreboval. Pri

samem načrtovanju inšpekcijskega pregleda se že določi obseg inšpiciranja. Lahko je to :

- a) CELOSTNI PREGLED; gre za nadzor pravilnosti in pravočasnosti obračunavanja in plačevanja vseh dajatev, ki jih je zavezanec dolžan plačati
- b) DELNI PREGLED; gre za pregled obračunavanja in plačevanja samo ene dajatve.

Davčni inšpekcijski nadzor se mora nanašati predvsem na tista dejstva in okoliščine, ki lahko vplivajo na povečanje ali zmanjšanje davčne obveznosti ali ki vplivajo na prenos davčne obveznosti med davčnimi obdobji.

Na podlagi vseh teh ugotovitev davčni inšpektor pripravi sklep o začetku davčno inšpekcijskega nadzora.

Davčni organ začne davčno preiskavo z izdajo naloga za preiskavo, v katerem so navedene okoliščine iz katerih izhajajo razlogi za sum oziroma dejanja in ukrepi, zaradi katerih se bo davčna preiskava opravila. Davčno preiskavo opravi davčni inšpektor v skladu z Zakonom o davčnem postopku-2 in Zakonom o davčni službi-1. Po opravljeni davčni preiskavi davčni inšpektor izdela končno preiskovalno poročilo, v katerem navaja ugotovitve davčne preiskave z navedenimi dokazili. Če se na podlagi teh ugotovitev izkaže, da so bili sumi utemeljeni, lahko davčni organ začne postopek inšpekcijskega nadzora.

Inšpekcijski nadzor se prične z obiskom inšpektorja pri davčnem zavezancu in mu osebno izroči sklep in s to izročitvijo se ta pregled dejansko začne. V tem sklepu so podatki o izdajatelju sklepa, zavezancu, pri katerem se bo opravljal ta nadzor, pravne podlage davčno inšpekcijskega nadzora, obseg inšpiciranja (celostni ali delni-kateri davki) in za katero obdobje se bo inšpiciralo, ime pooblaščenca osebe in pravni pouk, ki piše o pravicah zavezanca, če se s tem ne strinja.

Nov Zakon o davčnem postopku-2 navaja, da je primerno časovno obdobje za pripravo davčnega zavezanca na davčni inšpekcijski nadzor 8 dni od vročitve sklepa. Preden se davčnemu zavezancu izroči sklep, se mora davčni inšpektor obvezno predstaviti z inšpekcijsko izkaznico in značko, davčnega zavezanca pa mora seznaniti s pravico o imenovanju pooblaščenca in s pravico da lahko sodeluje v inšpekcijskem nadzoru, ko se preverja poslovna dokumentacija in knjigovodske evidence. Seveda lahko inšpektor zahteva, da se le-ta odstrani, če moti postopek. Potrebno je omeniti, da lahko davčni zavezanec izloči inšpektorja, če ugotovi kakršnekoli povezave med njima, naj gre tu za sorodstvo, lastništvo ali kaj drugega (Zakon o davčnem postopku-2).

V uvodnem pogovoru (ko mu inšpektor izroči sklep o uvedbi davčnega inšpekcijskega nadzora) se inšpektor in inšpicirani podjetnik dogovorita o kraju in času izvedbe postopka, kdo bo posredoval inšpektorju vso potrebno dokumentacijo,

nato pogovor steče še o predmetu poslovanja zavezanca, njegovih kupcih in dobaviteljih, da se v grobem seznanijo z njegovo dejavnostjo.

Podjetnikom je dobro svetovati, naj v inšpekcijskem postopku aktivno sodelujejo, kar pomeni, naj se seznanijo z vsemi pravicami in obveznostmi, ki jim jih zakon nalaga ter naj pogleda po pooblastilih in nalogah samega davčnega inšpektorja. Četudi je predpisano da mora inšpektor seznaniti stranko z vsemi njegovimi pravicami, je vsekakor prednost, če je zavezanec že prej seznanjen z njimi.

Sam inšpekcijski pregled se v največji meri opravlja v prostorih davčnega zavezanca, lahko pa tudi v računovodskem servisu, in sicer v običajnem delovnem času oziroma izven tega, če zavezanec soglaša. Izven delovnega časa je običajno pri podjetniku, ki ne zaposluje delavcev in sam opravlja dejavnost, kar pa pomeni, da bi se moral zaradi tega odreči prisotnosti pri davčnem pregledu.

Nepravilno ravnanje inšpektorja je, ko le-ta zahteva, da mu davčni zavezanec na davčno izpostavo posreduje originale ali kopije listin.

Za potrebe nadzora lahko inšpektor pridobiva na pisno zahtevo ali na vpogled pri davčnem zavezancu vse podatke, ki so potrebni za pobiranje davkov, zbirke podatkov, evidenc in informacij od davčnega zavezanca ali od drugih oseb. Na primer od tretje fizične osebe, če to vpliva na obdavčevanje. Inšpektor lahko kontrolira obračun in plačilo davkov tudi navzkrižno, kar pomeni, da pogleda istočasno tudi podatke pri podjetnikovih kupcih oziroma dobaviteljih. Iz tega se lahko vidi, če podjetnik razpolaga z listinami, ki jih je tudi dejansko izdal drugim osebam oziroma so mu dobavitelji tudi dejansko izstavili račune, ki jih ima evidentirane v knjigovodskih razvidih. Inšpekcijski nadzor potemtakem obsega:

- preverjanje pravilnosti in pravočasnosti obračunavanja davkov,
- pravilnosti in zakonitosti poslovanja davčnega zavezanca,
- preverjanje knjigovodskih in drugih evidenc,
- odrejanje ukrepov.

Tako na primeru prispevkov in drugih dajatev inšpektor nadzira z vpogledom v knjigovodske listine in evidence o obračunu davkov in prispevkov ter dohodnine pravočasnost vplačil na predpisane račune ter kako knjigovodsko izkazuje te podatke zavezanec.

Inšpektor ima pravico za največ 30 dni zaseči listine, predmete, vzorce, evidence in druge dokumente, ki jih potrebuje za izvajanje davčnega nadzora ali če je to potrebno zaradi zavarovanja dokazov in so podani utemeljeni razlogi za sum kršitve zakonov in drugih predpisov. O zasegu izda inšpektor potrdilo s seznamom o zaseženi dokumentaciji, predmetih in vzorcih. Inšpektor vrne zaseženo v roku, razen v primerih, ko je bilo na podlagi določb zakona, ki ureja kazenski postopek, zaseženo predano policiji. Inšpektor lahko celo prepove davčnemu zavezancu opravljati dejavnost za največ tri dni. Če pride do kakšnih nejasnosti ali če inšpektor vidi več napak v poslovanju ali

celo sumi na davčno utajo, lahko inšpektor izda sklep o razširitvi davčno inšpekcijskega nadzora na druge vrste davkov oziroma na druga obdobja (Zakon o davčni službi-1, 2007).

Na koncu vsakega davčnega inšpiciranja se izda zapisnik in se izroči osebno davčnemu zavezancu. Zapisnik je sestavljen iz uvodnega oziroma splošnega dela zapisnika, ki se sestoji iz splošnih podatkov o davčnem zavezancu, kraju in datumu začetka inšpiciranja, pravnem pouku, datumu in vsebini sklepnega razgovora. Drugi del zapisnika govori o ugotovitvah ter na koncu o pravnem pouku glede pripomb in pritožb.

Če pa je bilo razvidno, da zavezanec ni kršil zakonov glede obračunavanja in plačevanja davkov, se izda sklep o ustavitvi postopka, sicer se izda odločba, v kateri so navedene ugotovljene nepravilnosti pri davčnih obveznostih in napisan način, kako naj davčni zavezanec to obveznost izpolni.

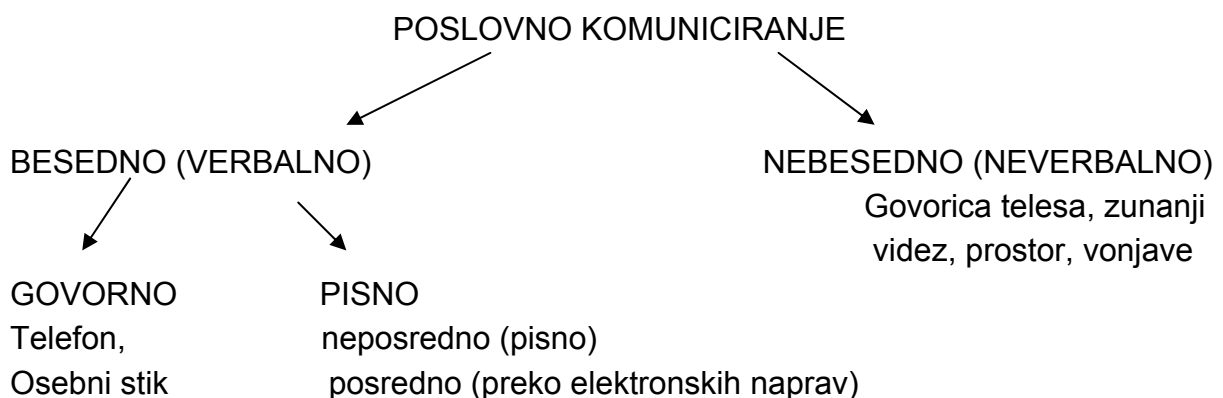
Davčni zavezanec se lahko pritoži v roku 15 dni od vročitve odločbe, vendar pritožba ne zadrži izvršitve odločbe, kar pomeni, da mora davčni zavezanec plačati davčno obveznost, ki mu jo z odločbo nalaga inšpektor, četudi se pritoži.

8.3 MOŽNOST KOMUNICIRANJA DAVČNIH KONTROLORJEV IN SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA

Davčna uprava si prizadeva za dvig ravni davčnih storitev in med drugim tudi komunikacijo z davčnimi zavezanci. V ta namen je izdala priročnik z naslovom Napotki za učinkovito in prijazno komuniciranje s strankami, ki je namenjen vsem davčnim uslužbencem. (Napotki za učinkovito in prijazno komuniciranje s strankami, 2000, str. 3)

Oblike komuniciranja med davčno upravo in davčnimi zavezanci lahko predstavimo tudi z grafom.

Graf 3: Oblike poslovnega komuniciranja

Vir: Mihaljčič, 2000

Davčni zavezanec lahko pride na več načinov v kontakt z davčno upravo. Prvi način je, da se davčni zavezanec osebno oglasi na davčni izpostavi in v razgovoru z davčnim svetovalcem reši nastale težave. V tem primeru se davčni uslužbenec, ki mora imeti pooblastilo za posredovanje podatkov, ki so davčna tajnost, pogovarja v imenu davčne uprave. Tukaj mora davčni uslužbenec poznati več načinov komuniciranja s stranko, saj se stranke zelo različno obnašajo. Poznamo agresivne stranke, nevljudne, ... (Napotki za učinkovito in prijazno komuniciranje s strankami, 2000, str. 4-8.)

Pri neposrednem komuniciranju davčnega uslužbenca z davčnim zavezancem mora uslužbenec imeti nekaj spretnosti, kot so vodenje in usmerjanje pogovora, pozornost, očesni stik, aktivno poslušanje, molk, pozitivno razmišljanje. Prav tako pa mora poznati vedenjske vzorce ljudi.

Tabela 7: Vrste vedenja strank in rešitve za uslužbence davčne uprave

NAPADALNO VEDENJE STRANK		
VZROKI	NAMEN	KAKO RAVNATI S STRANKO
*privzgojena kultura	*prestrašiti uslužbenca	*ne se opravičevati
*strah, da oseba ne bo dosegla tistega, kar hoče doseči	*odvrniti uslužbenca od neprijetnih stvari	*ne se umakniti
		*ne se spopasti
		*delovati umirjeno
		*nastopati z argumeni

MANIPULATIVNO VEDENJE STRANK		
VZROKI	NAMEN	KAKO RAVNATI S STRANKO
*privzgojena kultura	*uslužbenca preslepiti	*izjemno dobro poslušati
*strah, da oseba ne bo dosegla tistega, kar hoče doseči	*odvrniti uslužbenca od neprijetnih stvari	*nastopati z argumeni
		ne se pustiti zmešati
		*spretno vračati pogovor v zaželeno smer

OBRAMBNO VEDENJE		
VZROKI	NAMEN	KAKO RAVNATI S STRANKO
*privzgojena kultura	*čimprej se skriti na varno	*opaziti strankino prestrašenost
*strah, da oseba ne bo dosegla tistega, kar hoče doseči	*umakniti se s položaja	*vzpodbuditi jo
		*biti potrpežljiv
		*obrzdati se pred izbruhi jeze ali nepotrpežljivosti

SODELUJOČE VEDENJE STRANKE	
VZROKI	NAMEN
*privzgojena kultura	*razumeti drugega
*Želja stranke po obojestranskem sodelovanju	*doseči sporazumne rešitve

Vir: Kokotec Novek, 2005b, str. 14

Drugi način je komuniciranje preko telefona, ki je tudi eno najbolj pogostih sredstev za komuniciranje. Tudi tukaj imamo prednosti in slabosti.

Prednosti telefonskega pogovora so :

- z željeno osebo lahko vzpostavimo stik mnogo prej, kot če bi jo osebno obiskali,
- telefonski pogovori so cenejši,
- telefonsko komuniciranje je bolj osebno kot pisno,
- lahko se sproti izmenjujejo mnenja.

Slabosti telefonskega komuniciranja pa so:

- po telefonu lahko z nami komunicirajo neželjene osebe in ob nepravem času,
- ni neverbalnega komuniciranja,
- po telefonu se človek težje vživi v sogovornika.

Zadnja, in v zadnjem času tudi najbolj aktualna novost davčne uprave je, da je davčnim zavezancem ponudila elektronsko poslovanje (Napotki za učinkovito in prijazno komuniciranje s strankami, 2000, str. 12-17).

Prednosti pisnega sporazumevanja so:

- je učinkovitejše, če moramo posredovati obsežno ali zapleteno sporočilo,
- je trajno, ker ga lahko shranjujemo,
- je manj dvoumno,
- uporabno za sogovornike, ki bi se zaradi prostorske oddaljenosti težko sestali.

Med slabosti pa štejemo:

- je zamudnejše in dražje,
- odzivi prejemnika sporočila so kasnejši,
- ni neverbalnega komuniciranja.

8.4 VPLIV ELEKTRONSKE IZMENJAVE PODATKOV NA KOMUNICIRANJE MED DAVČNO UPRAVO IN SAMOSTOJNIM PODJETNIKOM POSAMEZNIKOM

Poznamo več vrst komuniciranja, med drugim ločimo tudi komuniciranje na razdaljo med udeleženci. Lahko je neposredno oziroma direktno, drugi način pa je posredno ali indirektno komuniciranje, kamor spada tudi komuniciranje s pomočjo elektronskih pripomočkov, brez katerih si sodobnega življenja pravzaprav ne moremo več predstavljati. Ker vedno več podatkov hranimo v računalnikih, so strokovnjaki razvili načine, kako prenesti podatke iz enega računalnika na drugega (Mihaljčič, 2000, str. 74).

Davčna uprava RS na področju elektronskega poslovanja ponuja davčnim zavezancem številne storitve. Davčnim zavezancem je elektronsko poslovanje z njimi na voljo preko eDavkov.

eDavki so varna in papirnemu poslovanju popolnoma enakovredna storitev v elektronskem mediju na spletu. Davčnim zavezancem nudijo nekaj pomembnih prednosti pred papirnim poslovanjem z davčnimi obrazci (Elektronsko davčno poslovanje, 2006, str. 4) :

- hitrejše in preprostejše izpolnjevanje davčnih obrazcev (z vgrajeno pomočjo in orodji za sprotno preverjanje),
- možnost vlaganja dokumentov 24 ur na dan, 7 dni v tednu, brez stroškov za poštnino in neodvisno od geografske lokacije,
- vpogled v davčno kartico,
- prihranek pri papirju,
- prihranek pri arhiviranju oddanih dokumentov,
- prenos podatkov neposredno iz računovodskega sistema v eDavke prek spletnih storitev,

- enostavno pooblašcanje med uporabniki in ostalimi davčnimi zavezanci ,
- ni možnosti tipkarskih napak, ki nastanejo pri prenosu podatkov v papirnatih obrazcih,
- prenos obsega pravic na podlagi organizacije poslovanja v eDavke prek pooblašcanja,
- uporaba e davkov je brezplačna.

Elektronsko poslovanje je enostavnejše tako za davčne zavezance kot za davčno upravo in iz tega razloga zavezance za davek spodbujajo k elektronskemu načinu poslovanja z njimi. Elektronsko poslovanja bo obvezno za samostojne podjetnike od 1.1.2009 dalje, medtem ko je za druge zavezance elektronsko poslovanje z davčno upravo obvezno že od 1.4.2007 (Davčni bilten, 2006b, str. 15).

Nov Zakon o davčnem postopku-2 navaja novi določbi o elektronskem obdelovanju podatkov, saj je dodana podrobnejša določitev vsebine, oblike, načina in rokov za predložitev izpisa podatkov iz elektronsko vodenih poslovnih knjig. Ta standardizacija formatov zapisov naj bi olajšala opravljanje davčnega nadzora.

To elektronsko delovanje se nenehno posodablja in dopolnjuje. Vedno bolj pokrivajo celotno davčno poslovanje davčnih zavezancev.

Pri elektronskem davčnem poslovanju je varnost najpomembnejša komponenta, ki jo morajo davkarji stalno razvijati. Poleg fizične varnosti, ki jo v tem primeru določa predvsem razvoj računalniške tehnologije, je pomembna tudi pravna varnost z vidika obeh udeležencev v elektronskem poslovanju, tako stranke, kot tudi davčne uprave. Mehanizem, ki ščiti obe strani, se imenuje elektronski podpis.

Elektronski podpis je varnostni mehanizem, ki ga lahko obravnavamo s tehničnega ali pravnega stališča. V prvem primeru elektronski podpis nadomešča tradicionalno preverjanje podpisa, s pravnega vidika pa je elektronski podpis tisti varnostni element, ki zagotavlja dokumentu v elektronski obliki pravno veljavo. Slovenija je zato že sprejela Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu, ki vse to zajema. 15. člen tega zakona navaja, da je varen elektronski podpis overjen s kvalificiranim potrdilom, glede podatkov v elektronski obliki, enakovreden lastnoročnemu podpisu in ima zato enako veljavnost ter dokazno vrednost. (Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu, 2000)

Če naštejemo pogoje, ki jih mora davčna uprava, kot ponudnik elektronskega poslovanja zagotoviti, so ti naslednji (Elektronsko davčno poslovanje, 2006, str. 4):

- avtentikacija; nedvoumna identifikacija uporabnika kot tudi strežnika oziroma aplikacije, do katere uporabnik dostopa;
- nezatajljivost; zagotoviti nezmožnost zanikanja izvora podatkov in preprečiti možnost ponarejanja opravljenih storitev;
- celovitost podatkov; zagotoviti, da se podatki od svojega nastanka niso spremenili;

- zaupnost; z ustreznimi postopki šifriranja zagotoviti zaupnost povezave med uporabnikom in strežnikom na davčni upravi.

8.5 SKLEPNE UGOTOVITVE: PROBLEMI PRI KOMUNICIRANJU MED DAVČNO UPRAVO IN SAMOSTOJNIM PODJETNIKOM POSAMEZNIKOM TER PREDLOGI ZA REŠITEV

Davčna uprava je organ, ki nadzoruje podjetnike pri poslovanju in od njih zahteva plačila davkov, ki so plačila v eno smer, kar pomeni, da podjetnik za to plačilo državi, od države ne prejme nobene storitve. Zato podjetniki strmijo k čim nižjim izplačilom državi, medtem ko si davčna uprava želi čim več plačil davkov in s tem višjega proračuna države. Tukaj pride do razhajanj, saj je tudi zakonodaja dostikrat nejasna in je zato v praksi težko uskladiti podjetnikove interese z državnimi.

Nejasna zakonodaja je ena od problemov, ki privede do razhajanj pri komunikaciji med podjetniki in davčnimi uslužbenci. Ta problem bi lahko rešili s pomočjo izobraževanj o novih predpisih in zakonodajah, ki bi jih obiskali podjetniki in zaposleni v davčni upravi. Preden bi organizirali takšna izobraževanja, bi morali davčni uslužbenci dodobra spoznati teoretični vidik predpisov in znati teorijo aplicirati na prakso. Do večje strokovnosti storitev s strani davčne uprave bi prišli s specializacijami, izpopolnjevanjem in izobraževanjem davčnih delavcev. Le-ti pa bi pri razpravah prisluhnili podjetnikom, ki se v praksi srečujejo z različnimi problemi ter jih poskušali usmerjati na pravo in za njih najboljšo pot. Davčna uprava pri tem nebi smela gledati le iz svojega vidika kako najhitreje in najenostavneje priti do višjih sredstev v državni proračun.

Opredelili bi drug problem. Že res, da se davčna uprava zadnja leta zelo trudi za boljši odnos med strankami in s pomočjo elektronskega poslovanja omogoča lažje komuniciranje. V praksi je za marsikaterega podjetnika težko komunicirati elektronsko. Samostojni podjetniki so mali podjetniki in nekateri izmed njih imajo težave z računalniki zaradi same opreme ali zaradi neznanja na področju računalništva, ker se s tem ne ukvarjajo. V proučevanem podjetju lastnik obvlada delo z računalnikom in zato nima težav pri elektronskem poslovanju z Davčno upravo.

Razumemo državo, da z uvedbo obveznega elektronskega poslovanja želi prisiliti ljudi, da se soočijo s problemom, ga rešijo ter naslednjič nimajo več problemov in jim to pride v navado. Ljudje težko spremenijo navade. Če so do sedaj podjetniki lahko oddajali podatke v papirni obliki, verjamemo, da je težko speljati novosti (elektronska oblika), če tega niso vešč. Zaradi novosti se bi davčna uprava morala bolj posvetiti strankam in jih dobro informirati z brošurami, predavanji in prijaznimi odgovori na vprašanja po telefonu ter jim na prijazen način pokazati pravo pot (Čokelc, 2005, str. 11).

9. ZAKLJUČEK

Samostojni podjetnik posameznik je podjetnik, ki je zavezan za oddajanje različnih davčnih poročil Davčni upravi RS. Obdavčen je različnimi davki glede na njegovo velikost podjetja. Ta velikost vpliva na način računovodenja podjetnika, saj lahko vodi knjigovodstvo na enostaven način ali dvostaven.

Glavna in najpomembnejša davka samostojnega podjetnika sta davek od dohodka iz dejavnosti, ki spada v dohodnino in davek na dodano vrednost, če presega predpisane kriterije.

Dohodek iz dejavnosti predstavlja dobiček, ki je razlika med prihodki in odhodki, katere podjetnik ustvari s svojim delovanjem. Davek, ki se obračunava od dohodka, pa je vezan na davčno priznane prihodke in davčno priznane odhodke in šele ta razlika kaže davčno osnovo. To davčno osnovo pa je moč znižati z različnimi davčnimi olajšavami, ki so samostojnemu podjetniku na razpolago po zakonu. Z razliko od večjih podjetnikov ali družb, ki so obdavčeni z davkom od dohodkov pravnih oseb, samostojni podjetnik izračuna davčno osnovo na enostavnejši način, ker je manjše podjetje in zato nima določenih postavk v izkazih, kot jih vodijo večje družbe. Razlika med družbami in samostojnimi podjetniki je tudi v davčnih stopnjah, saj je samostojni podjetnik obdavčen z dohodninskimi stopnjami, medtem ko imajo družbe davčno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb. Če povzamem, samostojni podjetnik uporablja pri svojem obdavčevanju Zakon o dohodnini, medtem ko družbe Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb.

Drugi pomemben davek samostojnega podjetnika pa je davek na dodano vrednost. V Sloveniji imamo dve davčni stopnji: 8,5% in 20%. Ob koncu davčnega obdobja je potrebno pripraviti obrazec DDV-O, ki vsebuje izstopni oziroma zaračunani davek, ki je napisan na izdanih računih in vstopni davek, ki je razviden iz prejetih računov. Če je razlika med izstopnim in vstopnim davkom na dodano vrednost pozitivna, ima podjetnik obveznost do države iz naslova davka na dodano vrednost, v nasprotnem primeru pa terjatev. S 1.1.2006 imajo mali podjetniki možnost izbire med plačano in zaračunano realizacijo. Plačana realizacija pomeni, da nastane obveznost za DDV šele, ko samostojni podjetnik prejme plačilo od kupca oziroma ko podjetnik sam izvrši plačilo svojemu dobavitelju, pa si lahko odbije vstopni DDV. Menimo, da je načelo plačane realizacije za podjetnika pravičnejše, ker se davek obračuna takrat, ko podjetnik dejansko prejme denar oziroma izvrši plačilo. Na vprašanje glede ugodnejše realizacije, je težko odgovoriti, saj samo podjetnik najbolj pozna sebe in svojo plačilno sposobnost ter svoje kupce. Vpliv vrste realizacije DDV na davčna poročila pa je prikazan v praktičnem primeru, kjer je rezultat odvisen od predpostavk, ki jih ima podjetje.

Samostojni podjetnik se pri opravljanju svoje gospodarske dejavnosti, ne glede na to ali gre za prevozno ali katero drugo dejavnost, srečuje z nešteti problemi in težavami, ki jih poskuša uspešno rešiti s svojim znanjem in izkušnjami. Najbolj nemočni postanejo ob poznavanju razne zakonodaje, ker je težko razumljiva.

Povprečno so manjši podjetniki posamezniki poklicne ali srednje šole, v manjšini so tisti z višjo izobrazbo. Temu primerno je tudi razumevanje zahtevne zakonodaje in birokracije, ki jo ta zahteva. Več bi se morali posluževati izobraževanj, seminarjev in koriščenja računovodskih servisev in svetovalnih služb. Smiselno bi jim bilo stopiti v kontakt z območnimi zbornicami in pri njih pridobiti informacije, navodila, priporočila.

Posledica nepoznavanja zakonodaje lahko pripelje do nenamernih napak podjetnika, za katere mora po inšpekcijskem pregledu drago plačati, ker so kazni ogromne. Tega pa se vsak samostojni podjetnik boji.

Vendar ne smemo pozabiti, da je davčna inšpekcija nujno zlo, ki doleti slej ko prej vsakega podjetnika. Enega prej, drugega kasneje, vsi pa se znajdejo v tej vreli kaši. To pa zato, ker mora davčni nadzor zagotoviti izvajanje davčnih predpisov in odkrivati kršitelje, kajti le na tak način je moč dobiti v proračun zadostna sredstva. Lahko se vprašamo, le kdo bi prostovoljno plačeval davke v državni proračun.

Medtem pa podjetniku lahko pomaga davčni svetovalec. Cilj davčnega svetovalca je čim večji finančni in poslovni izid svoje stranke. Želi namreč, da bi podjetje plačalo le toliko davka, kot ga je nujno potrebno in nič več. Zaradi tega stremijo k raznim olajšavam, medtem ko Davčni urad stremi k temu, da bi pobral čimveč davkov.

Davčna uprava z vsakim letom izboljšuje delovanje v smislu večje prijaznosti do davčnih zavezancev. Dostopnost rešuje z uvajanjem elektronske izmenjave podatkov med Davčno upravo in davčnimi zavezanci. Tukaj se pojavijo problemi, kajti davčni zavezanci so majhni podjetniki, ki niso računalniško podkovani in marsikdo računalnika v svoji dejavnosti ne uporablja in ga tudi nima. V boljšem položaju so večja podjetja, ki imajo celo zaposlene računalniške specialiste in je to zanje veliko lažji prehod. Davčna uprava je tudi na tem področju delno prisluhnila temu problemu in uvedla obvezno elektronsko poslovanje za velika podjetja že v letu 2007, medtem ko imajo samostojni podjetniki čas za pripravo do leta 2009.

Če povzamemo, je pri davčnih poročilih velika razlika med samostojnimi podjetniki in gospodarskimi družbami. Razlike se pojavijo tako pri načinu računovodenja (pri samostojni podjetnikih možnost enostavnega knjigovodstva), obračunavanja DDV, kjer imajo možnost pod pogoji tudi obračunavati po plačani realizaciji in prav tako velika razlika pri najpomembnejšem letnem davku, to je davku od dohodka iz dejavnosti v skladu z Zakonom o dohodnini, medtem ko je gospodarska družba obdavčena z davkom od dohodkov pravnih oseb in je zanjo pomemben Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb.

V specialističnem delu smo si zastavili cilj prikazati posebnosti izdelave obračunskih davčnih poročil za samostojnega podjetnika posameznika z vidika obdavčitve dohodka iz dejavnosti. V okviru davka na dodano vrednost je bil cilj prikazati različne možnosti, ki jih ima samostojni podjetnik posameznik na voljo pri obračunavanju imenovanega davka in kako različni obračuni vplivajo na davčna poročila. Zadnji cilj specialističnega dela je bil prikaz komuniciranja med Davčno upravo in samostojnim podjetnikom posameznikom. Pri tem je bil načrtovan poudarek na elektronskem poslovanju.

Vse omenjene cilje smo s proučevanjem v okviru specialističnega dela tudi dosegli. Potrjena je tudi temeljna hipoteza specialističnega dela, saj so davčna poročila samostojnega podjetnika posameznika drugačna kot davčna poročila gospodarskih družb.

Menimo, da bodo rezultati tega proučevanja vplivali na primerno zasnovano davčnih poročil samostojnega podjetnika posameznika v praksi in izboljšano komuniciranje med Davčno upravo in davčnim zavezancem.

10. LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Čok Mitja et al.: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 84 str.
2. Čokelc Stanko: Prihodnji izzivi davčnega svetovanja. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2005. 23 str.
3. Hočevar Ana Martina: Podjetnik in d.o.o. v novem zakonu o družbi. Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2006, 5, str. 42-43.
4. Knez Rajko: Razvoj davka na dodano vrednost v Evropski skupnosti. Revizor, Ljubljana, 2003, 9, str. 133-149.
5. Knobbe-Keuk B.. Bilanz-und Unternehmenssteuerrecht. Koeln : Verlag Dr. Otto Scmidt, 1993.210.
6. Kodrič Matjaž: Primeri davčne politike podjetnika posameznika. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2005. 26 str.
7. Kokotec-Novak Majda: Davčna politika podjetja in davčno načrtovanje. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2006, 22 str.
8. Kokotec-Novak Majda: Davčna poročila. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2005a, 37 str.
9. Kokotec-Novak Majda:Tehnike komuniciranja med davčnim svetovalcem in davčnim zavezancem ter med davčno upravo in davčnim zavezancem. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2005b, 15 str.
10. Kontni načrt za male samostojne podjetnike posameznike. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2006. 9 str.
11. Kovač Matjaž: Pomembnejše spremembe obdavčevanja dohodka v Sloveniji po davčni reformi. Revija iks, Ljubljana, 2006,12, str. 52-56.
12. Lipnik Janez: Zgled sestavine bilance stanja po SRS 24 za poslovno leto 2006. Revija iks, Ljubljana, 2007, 4, str.7-23.
13. Mihaljčič Zlatko, Mihaljčič Šantl Lučka: Poslovno komuniciranje. Ljubljana : Založništvo Jutro, 2000. 95 str.
14. Mijatović Nikola, Tokič Suzana: Usklajevanje davčnih stopenj in harmonizacija davka na dodano vrednost. Revizor, Ljubljana, 2004, 4-5, str. 63-79.
15. Mohorič et.al.; Davčni obračun za zavezance za davek iz dejavnosti. Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2007, 2, str. 22-33.
16. Novosti pri obdavčitvi z davkom na dodano vrednost za fizične osebe, ki ne opravljajo dejavnosti, po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Ljubljana : RS Ministrstvo za finance, 2004.
17. Oestreicher A.: Fortschritte und neue Herausforderungen bei der Reform der Unternehmensbesteuerung in der EU, IStR, Muenchen, 2004.
18. Perme Janja: Kaj espejem prinaša novi zakon o dohodnini? Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2006, 11, str. 42-43.

19. Perme Janja: Kako se pripravimo na obisk davčnega inšpektorja? Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2005, 10, str. 50-51.
20. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2006. 441 str.
21. Spengel C.: Internationale Unternehmensbesteuerung in der Europaeischen Union, IDW-Verlag, Duesseldorf, 2003. 269 str.
22. Stanovnik Tine: Javne finance. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 285 str.
23. Šuligoj M.: Davčna poročila pri podjetnikih posameznikih. Študijsko gradivo. Ljubljana: 2005. 28 str.
24. Turk Ivan: Pojmovnik računovodstva, financ in revizije. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2002. 1080 str.
25. Verbajs Dunja: Kaj prinašajo spremembe Zakona o DDV po 1.1.2006? Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2005, 12, str. 49-50.
26. Verbajs Dunja: Pojasnilo v zvezi s plačano realizacijo DDV. Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2006, 1, str. 39-40.
27. Verbajs Dunja: Spremembe zakona o DDV po 1.1.2007. Obrtnikov svetovalec, Ljubljana, 2007, 2, str. 46-47.
28. Wacker E., Seibold S., Oblau M.: Lexikon der Steuern, Deutscher Taschenbuch Verlag, Muenchen, 2005. 89 str.
29. Wakounig M.: Davki v EU. Podjetje in delo, Ljubljana, 2004, 6-7, str. 1092-1105.
30. Zupančič Vera: Prenovljeni SRS 39-računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih. Revia iks, Ljubljana, 2006, 5, str. 47-52.

VIRI

1. Bilanca stanja 2005. Zagorje : Rent a car Juvan, 2006.
2. Bilanca stanja 2006. Zagorje : Rent a car Juvan, 2007.
3. Elektronsko davčno poslovanje. Ljubljana : RS Ministrstvo za finance, 2006. 11 str.
4. Davčni bilten. Ljubljana : Davčna uprava RS, 2004, 3, 38 str.
5. Davčni bilten. Ljubljana : Davčna uprava RS, 2006a, 4, 28 str.
6. Davčni bilten. Ljubljana : Davčna uprava RS, 2006b, 11, 88 str.
7. eDavki: digitalno potrdilo. (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Registration/DigicertWhatis.aspx>, 31.3.2007).
8. eDavki: Potrebna oprema. (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/Requirements.aspx>, 31.3.2007).
9. eDavki: Davčni obrazci na eDavkih. (URL: <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/AllForms.aspx>, 31.3.2007).
10. Izkaz poslovnega izida 2005. Zagorje : Rent a car Juvan, 2006.
11. Izkaz poslovnega izida 2006. Zagorje: Rent a car Juvan, 2007.

12. Metodološko navodilo za predložitev letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov (Uradni list RS, št. 4/07).
13. Napotki za učinkovito in prijazno komuniciranje s strankami. Ljubljana : RS Ministrstvo za finance, 2000. 18 str.
14. Obrtni zakon (Uradni list RS, št.40/04).
15. Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06).
16. Pravilnik o obrazcih za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, za leto 2006 (Uradni list RS, št. 10/07).
17. Pravilnik o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost (Uradni list RS, št. 138/06).
18. Zakon o davčnem postopku-2 (Uradni list RS, št. 117/06).
19. Zakon o davčni službi-1 (Uradni list RS, št. 1/07).
20. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-1 (Uradni list RS, št. 17/05).
21. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb-2 (Uradni list RS, št. 117/06).
22. Zakon o davku na dodano vrednost-1 (Uradni list RS, št. 117/06).
23. Zakon o dohodnini-1 (Uradni list RS, št. 1/06).
24. Zakon o dohodnini-2 (Uradni list RS, št. 117/06).
25. Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 57/00).
26. Zakon o gospodarskih družbah-1 (Uradni list RS, št. 42/06).
27. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06).
28. Zakon o prispevkih za socialno varnost s spremembami (Uradni list RS, št. 5/96).

PRILOGA 1:
DAVČNI OBRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA, DOSEŽENEGA Z
OPRAVLJANJEM DEJAVNOSTI,
ZA OBDOBJE OD 1.1.2006 DO 31.12.2006

**DAVČNI OBRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA, DOSEŽENEGA Z
OPRAVLJANJEM DEJAVNOSTI, ZA OBDOBJE OD 1.1.2006 DO 31.12.2006**

Znesek v tolarjih brez stotinov

1.	PRIHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih, od tega:	16.515.323
1.1	Dohodki, od katerih je bil odtegnjen davek na viru, vključno z davčnim odtegljajem	
2.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih - zmanjšanja	0
2.1	Zmanjšanje prihodkov za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij	
2.2	Izvezem prihodkov na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja	
2.3	Izvezem prihodkov iz naslova odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala	
2.4	Izvezem prihodkov iz naslova dividend, obresti, dohodka iz vzajemnih skladov, dohodka iz odsvojitve lastniških deležev ali odsvojitve dolžniških vred.papirjev, ki se obdavčujejo kot dohodek iz premoženja	
2.5	Izvezem prihodkov zaradi predhodno nepriznanih odhodkov v skladu z 19.a členom ZDDPO-1	
3.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih - povečanje	0
3.1	Povečanje prihodkov zaradi transference cen med povezanimi osebami	
3.2	Povečanje prihodkov zaradi transference cen med povezanimi osebami rezidenti	
3.3	Povečanje prihodkov od obresti na dana posojila povezanim osebam	
4.	DAVČNO PRIZNANI PRIHODKI	16.515.323
5.	ODHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	15.749.984
6.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih - zmanjšanje	810.866
6.1	Zmanjšanje odhodkov zaradi transference cen med povezanimi osebami	
6.2	Zmanjšanje odhodkov zaradi transference cen med povezanimi osebami rezidenti	
6.3	Zmanjšanje odhodkov od obresti na prejeta posojila od povezanih oseb	
6.4	Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih str. oz.odh.	
6.5	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja sredstev in dolgov (razen odhodkov prevrednotenja dolgov, terjatev, finančnih naložb in denarnih terjatev, ki se po SRS prevrednotujejo zaradi spremembe valutnega tečaja)	
6.6	Izvezem odh.,ki se nanašajo na izvete prih.na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojenga obd.	
6.7	Nepriznani odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let	
6.8	Nepriznani odhodki za rezervacije za kritje možnih izgub	
6.9	Nepriznani odhodki za stroške, ki se nanašajo na privatno življenje	810.866
6.10	Nepriznani odhodki za stroške prisilne izterjave davkov in drugih dajatev	
6.11	Nepriznani odhodki za kazni, ki jih izreče pristojni organ	
6.12	Nepriznani odhodki za davke	
6.13	Nepriznani odhodki za obresti od nepravočasno plačanih davkov ali drugih dajatev	
6.14	Nepriznani odhodki za obresti od posojil, prejetih od oseb, določenih v 9.b tč.1.odst.21.čl. ZDDPO-1	
6.15	Nepriznani odhodki za podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi	
6.16	Nepriznani odhodki za donacije	
6.17	Drugi odhodki, ki se ne priznajo v skladu z 20.čl. ZDDPO-1	
6.18	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov reprezentance	
6.19	Zmanjšanje odhodkov za učinke ob spremembi izbrane metode vrednotenja zalog pred pretekom 5 let	
6.20	Nepriznani odhodki za obračunano amortizacijo, ki presega AM, obračunano po metodi enekomerne časoven AM in na podlagi predpisanih stopenj, oz.celotni znesek davčno priznane AM	
6.21	Nepriznani odhodki za AM dokončno amortiziranih sredstev	
6.22	Nepriznani odh. za AM opredmetenih OS, katerih NV je bila predhodno odpisana in davčno priznana	
6.23	Nepriznani odhodki za nagrad vajencem	
6.24	Nepriznani odhodki za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo	
6.25	Odhodki, nastali v zvezi s prihodki iz zap. Št. 2-4	
6.26	Zmanjšanje odh.v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sred.pred dokončno obračunano AM za znesek razlike med AM, obračunano za davčne namene, in AM, obračunano za poslovne namene	
6.27	Drugi nepriznani odhodki	
7.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih - povečanje	0
7.1	Povečanje odhodkov za porabo rezervacij	
7.2	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja, ki se priznajo ob prodaji oziroma odtujitvi sredstev in ob poravnavi oziroma odtujitvi dolgov	
7.3	Povečanje odhodkov za predhodne odpise terjatev, ki niso bili davčno priznani	
7.4	Povečanje odhodkov za odpis celotne nabavne vrednosti za opredmetena OS	

7.5	Povečanje odh.za razliko pri AM do zneska, obračunanega po metodi enakomernega časovnega AM in na podlagi predpisanih stopenj			
7.6	Povečanje odh. v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sred. pred dokončno obračunano AM za znesek razlike med AM, obračunano za poslovne namene, in AM, obračunano za davčne namene			
8.	DAVČNO PRIZNANI ODHODKI	14.939.118		
9.	RAZLIKA med davčno priznanimi prihodki in odhodki	1.576.205		
10.	RAZLIKA med davčno priznanimi odhodki in prihodki			
11.	Sprememba davčne osnove pri prehodu na nov način računovodenja, pri spremembah računovodskih usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih	0		
11.1	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključujejo v davčno osnovo v tem obračunu			
11.2	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključujejo v davčno osnovo v tem obračunu			
11.3	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb račun. usmeritev in popravkov napak			
11.4	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb račun. usmeritev in popravkov napak			
11.5	Povečanje davčne osnove za znesek prevrednotovalnega popravka kapitala zaradi prevrednotenja gospodarskih kategorij, ki ga zavezanec prenese v preneseni poslovni izid			
12.	Povečanje davčne osnove	0		
12.1	Znesek izkoriščene dav. olajšave za znesek investicij, zaradi prodaje oziroma odtujitve ali prenosa sredstev izven RS, zaradi izgube pravice do uporabe opred. OS pri fin. najemu, zaradi prenosa sred. iz podjetja v gospodinjstvo in odtujitev sred. kakor je določeno s 1. Ods. 38. Čl. Zdoh-1			
12.2	Znesek izkoriščene dav. olajšave za novo zaposlene delavce zaradi predčasne prekinitve del. razmerja			
12.3	Neporabljeni del investicijskih rezerv			
13.	DAVČNA OSNOVA	1.576.205		
14.	DAVČNA IZGUBA			
15.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	150.000		
15.1	Pokrivanje izgube			
15.2	Olajšave za investirani znesek v opredmetena OS in v neopredmetena dolgoročna sredstva			
15.3	Olajšava za zaposlovanje delavcev, ki prvič sklenejo delovno razmerje, in brezposelnih oseb			
15.4	Olajšava za zaposlovanje doktorjev znanosti			
15.5	Olajšava za zaposlovanje invalidov			
15.6	Olajšava za zavezanca invalida			
15.7	Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju			
15.8	Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje			
15.9	Olajšava za donacije - izplačila za humanitarne, dobrodeltne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, kulturne, ekološke in religiozne namene	150.000		
15.10	Izplačila političnim strankam in reprezentativnim sindikatom			
15.11	Posebna osebna olajšava			
16.	OSNOVA ZA AKONTACIJO DOHODNINE	1.426.205		
17.	AKONTACIJA DOHODNINE	245.006		
	Izračun akontacije dohodnine od osnove za akontacijo dohodnine			
	Nad	Do	Znesek davka	Stopnja davka
		1.327.300	212.368	16%
	1.327.300	1.426.205	32.638	33%
18.	Odbitek tujega davka	0		
19.	Povečanje davka zaradi spremembe odbitka tujega davka	0		
20.	DAVČNA OBVEZNOST	245.006		
21.	Zmanjšanje davčne obveznosti za plačani znesek odtegnjenega davka	41.400		
22.	Obračunana predhodna akontacija			
23.	OBVEZNOST ZA DOPLAČILO AKONTACIJE	203.606		
24.	PREVEČ OBRAČUNANA PREDHODNA AKONTACIJA	0		
25.	OSNOVA ZA DOLOČITEV PREDHODNE AKONTACIJE			
		zneski v eur		
26.	Predhodna akontacija	245.006		
27.	Mesečni obrok predhodne akontacije			
28.	Trimesečni obrok predhodne akontacije	61.251		

